నాకు నచ్చిన కథ

నాకు నచ్చిన కథగురించి పాఠకులు విశ్లేషణ రాసి పంపితే ప్రచురిస్తాం. తగిన విశ్లేషణకు పారితోషికం ఉంటుంది

పనికిరాని పాతాలు

పరిచయం : మధురాంతకం రాజారాం.

పదహారు సంవత్సరాల క్రితం తనను, తన వూరినీ వదిలి విప్లవంలో చేరి, అజ్ఞాతంల్లోకి వెళ్లిపోయిన తన కుమారుణ్ణి గురించి మళ్ళీ ఈనాటికీ దుర్వార్త వినవలసి వచ్చిందని మృతి చెందిన పీపుల్స్‌వార్ గ్రూపు కార్యకర్త తల్లి గోడుగోడున విలపిస్తూ విలేకరులకు తెలియజేసింది. 70 యేళ్ల ముసలితల్లి తన కుమారుని మరణవార్తను పత్రికల ద్వారా తెలుసుకుంది. కొరివి పెట్టాల్సిన కొడుకు కళ్లముందే పోయాడనీ, కడసారి చూపుకైనా నోచుకున్నానో లేదోనని ఆ వృద్ధమాత తలబాదుకుంటూ విలపించింది.

మందుపాతర ప్రేలుడులో తీవ్రంగా గాయపడి అక్కడి కక్కడే చనిపోయిన పోలీసు హెడ్ కానిస్టేబులు శవాన్ని బుధవారం సాయంకాలం పలానా జిల్లా పలానా గ్రామంలోని వారి బంధువుల కప్పగించినప్పుడు బాలింతరాలైన అతని భార్య నేలపైన బడి దొర్లుతూ బోరుబోరున విలపించింది. కళ్లపండువగా తొలిచూలు బిడ్డను చూచుకోవడానికి ఎప్పుడెప్పుడు వస్తారా అని ఎదురుచూస్తుండగా, వాహనం నుంచి అతని శవాన్ని దింపుకున్న దృశ్యం గ్రామస్తులనందరినీ దుఃఖసాగరంలో ముంచింది మృతుడైన కానిస్టేబులుకు వివాహమై యింకా రెండేళ్లు నిండలేదు.

పోరు జరిగిన తీరులో, మరణించిన తీరులో తేడాలుండొచ్చు. కానీ నక్సలైటు యువకుడి మరణం వల్ల అతని తల్లికి కలిగిన పుత్రశోకానికీ, కానిస్టేబులు మరణం వల్ల అతని భార్యకు కలిగిన భర్తృ శోకానికి మాత్రం తేడా వుండదు.

అనవసరమైన రక్తపాతంతో పుడమితల్లి ఎరుపెక్కిపోతూనే వుంది.

అర్ధరహితమైన త్యాగాలకు ఎందరో యువతీయువకులు బలి అవుతూనే వున్నారు.

బూటకపు ఎన్‌కౌంటర్లలో పోలీసులు కాల్చేస్తున్నారని నక్సలైట్లు ఆరోపిస్తుంటే, మనసు మార్చుకుని మామూలు జీవన స్రవంతిలో చేరిపోతున్నారన్న వుక్రోషంతో మాజీ తీవ్రవాదుల్ని పీపుల్సువార్ సభ్యులు ఇన్‌ఫార్మర్లనే సాకుతో కాల్చి చంపుతున్నారని పోలీసులు ప్రకటిస్తున్నారు.

ఉదయం పేపరు త్రిప్పగానే ఉపాహారంలా ఎదురయ్యేవి ఈ హత్యావార్తలే! మానవులు తమంతటతాముగా పొందలేనివి. ఒకసారి ధారపోసుకుంటే మళ్లీ దక్కించుకోలేనివి అయిన ప్రాణాలకు కాసంత విలువైనా లేని పిదప కాలంలో జీవిస్తున్న మనకు యిదంతా ఒక మామూలు వ్యవహారమైపోయింది.

మానవులు శలభాల్లా పడి మాడి మసైపోతున్న ఈ దారుణమారణ హోమానికి అంతూ పొంతూ కానరావడంలేదు.

సమాజ కల్యాణాన్ని కాంక్షించే రచయితలు, బుద్ధజీవులు, మేధావులు అనవసరమైన, అర్ధరహితమైన, అర్థాంతరమైన ఈ మానవ మారణ కాంతను నిశితంగా ఖండించకుండా వుండలేరు. నిర్ద్వంద్వంగా తమ అభిప్రాయాన్ని ప్రకటించకుండా వుండలేరు.

'డ్యూటీ'కి లోబడి బరిలోకి దిగవలసిన అస్వతంత్రుడు గనుక రక్షకభటుడి సంగతి వదిలేద్దాం. స్వతంత్రంగా ఆలోచించగల, వ్యవహరించగల కోపదారి నవయువకుణ్ణే (ANGRY YOUNG MAN) ప్రశ్నిద్దాం.

> తెలుగు కథ అంతర్జాతీయ స్థాయిలో తన కీర్తి పతాకను ఎగురవేసిందనే సత్యం సాహిత్యాభిమానులందరికీ తెలిసిందే. ఆనాటి నుండి ఈనాటి వరకు మనకు మంచి కథలకు కొదవలేదు. సాహిత్యపు విలువల్ని జీవితపు విలువల్ని ప్రతిబింబించే ఆనాటి ప్రసిద్ధ కథకుల కలం నుండి జారిన పసిడి తునకల వంటి కథల్ని ఏరి ఈతరం వారికి అరదించి, వాటి విలువల్ని విశ్లేషించే ప్రయత్నమే ఈపాతకథ పరిచయం.

నెత్తురు పునాదులపైన నువ్వు నిర్మించదలచుకున్న ఆదర్శరాజ్యం యొక్క స్వరూపం ఏమిటీ? అక్కడ మాత్రం పాలకులు, పారితులు వుండరా? 1917 మహా విప్లవానికన్నా గొప్ప అద్భుతాన్ని నువ్వు సాధించగలవా? నువ్వు భూతలస్వర్గమని నమ్మినతోట డాక్టరుకన్నా, ప్రొఫెసరుకన్నా, విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తకన్నా పార్టీ కార్యకర్తలే వైభవోపేతంగా బ్రతికారన్న వర్తమానం నీచెవిదాకా రాలేదా? పగ, ద్వేషం, కసి, కార్పణ్యం లాంటి పాశవిక గుణాలు నశించి, దయ, దాక్షిణ్యం, సౌజన్యం, సౌభ్రాతృత్వం లాంటి దివ్యగుణాలు వెల్లివిరిసే దాకా ఏ సమాజమైనా, ఏ వ్యవస్థ అయినా భూలోక నరకంలాగే వుంటుందన్న పెద్దల ప్రబోధాలు నీకు వినిపించలేదా?

సంఘసంస్కరణ సాధనంగా, భావ పరివర్తనావాహరంగా ప్రవర్తిల్లుతూ వచ్చిన మన కథా సాహిత్యంలో యిలా నిలదీసి ప్రశ్నించిన కథలు లేకపోలేదు.

అలాంటి అరుదైన కథల్లో ఈ 'పనికిరాని పాతాలు' ఒకటి.

సమాజ శ్రేయస్సు పట్లగల ఆరాటంతో, అవాంఛనీయ పరిణామాల వల్ల నెలకొన్న ఆక్రోశంతో, గాఢమైన మానవతా దృక్పథంతో నిండు గుండెల్ని విప్పి వీలయినంత బిగ్గరగా, స్పష్టంగా ప్రస్తుత కథారూపంలో ఈ ప్రశ్నను సంధించిన కథకుని పేరు మంచిరాజు వేంకటరావుగారు.

ఈ కథ 1971 డిసెంబరు 'భారతి' లో ప్రచురితమైంది. అంతకుముందుగానీ, ఆ తరువాతగానీ మంచిరాజు వేంకటరావుగారు కథలు రాసినట్టు నాకు తెలియదు.

ఏ ఉద్వేగచిత్తవృత్తి ఆయన కలం చేత ఈ కథ రాయించిందో, ఏ అనివార్య హృదయావేదన ఆయన గళం నుంచి ఈ వ్యథను పలికించిందో - దానికి నేను అంజలి ఘటిస్తున్నాను.

ప్రచురితమై ఇరవైరెండు సంవత్సరాలు గడచినా, యింకా ఈనాటి పరిస్థితులకు గూడా మరింతగా అన్వయిస్తున్న ఈ కథానిక, జాతి వెలుగులైన ఈ దేశపు భావి పౌరులకు ఒక హెచ్చరికగా, కరదీపికగా ఉపకరించగలదని నమ్ముతున్నాను.

పనికిరాని పారాటు

మంచిరాజు వెంకటరావు

సుబ్బరామయ్యగారి చిన్నతనంలో అనేకమంది దైవజ్ఞులు చెప్పారు : 'వీడుపట్టింది బంగారమౌతుంది. వీడియిల్లు నాలుగిళ్లౌతుంది. వీడన్న మాట రాజశాసనం.' ఇలా జ్యోతిష్కులు చెప్పినప్పుడల్లా 'సుబ్బరామయ్య' ముక్కుపుటా లెగరేసేవాడు.

'నా మీద అభిమానం కొద్దీ మీరలా అంటున్నారు గాని, ఈ చవట చదువులో రాణించటం లేదండీ,' అనేవారు వాళ్ల నాన్న రంగయ్యగారు.

మనిషన్న వాడికి తారాబలం, చంద్రబలం వుండాలిగాని, చదువెందుకండి రంగయ్యగారూ. మన సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు సంస్కృతాంధ్రాల్లో మహావిద్వాంసుడు. వేదపురాణాలు ఆమూలాగ్రంగా వ్యాఖ్యానసహితంగా చదివేశారు. అయితేయేం, చెంబు తెల్లగాతోమి, మీ యింటికి మా యింటికీ యాయ వారానికి రానిరోజు డొక్కాడదు. చదువెందుకండీ, దిక్కుమాలిన చదువు!' అని జ్యోతిష్కులు వక్కాణించే వారు. రంగయ్యగారు గర్వంగా మీసాలు వొడేసుకునేవారు.

జ్యోతిశ్శాస్త్రాన్ని తిరస్కరించేవారికి, సుబ్బరామయ్య వృద్ధిలోకి వచ్చిన తీరు చెప్పుదెబ్బగా పరిణమించింది. స్కూలు ఫైనల్ ఐదవసారి తప్పిన సుబ్బరామయ్య, రంగయ్యగారితో నిష్కర్షగా ఒకమాట చెప్పాడు: 'నాన్నా, ఏటి కెదురీదటం నాకిష్టమేగాని, ఆ పని ఈ చదువనే ఏటిలోకాక మరి దేంట్లో నైనా చేస్తాను. నా బుర్ర పోని దాంట్లో నన్నిరికించి చంపకు.'

'అయితే లక్షణంగా పెళ్లిచేసుకుని యింటి పట్టున పడుండు' అన్నారు రంగయ్యగారు. సరేనన్నాడు సుబ్బరామయ్య.

భార్య కాపరానికివచ్చిన కొద్దిఏళ్లకే సుబ్బరామయ్య రాజకీయాల్లో ప్రవేశించాడు. కాని అప్పట్లో చాలామంది తెలివితక్కువవాళ్లలాగ కళ్లుమూసుకుని దూకలేదు.. అయాచితంగా అతని వొళ్లో - నిజానికి తండ్రి వొడిలో - వాలిన సదవకాశాన్ని చక్కగా విని యోగించుకున్నాడు.. మద్రాసు రాష్ట్రపు ఎసెంబ్లీకి ఆ యేడాది ఎన్నికలయ్యాయి. ఆ యెన్నికల్లో కాంగ్రెస్ అభ్యర్థిగా ఒక యువనాయకుడు నిలబడ్డాడు. వయస్సులో తక్కువయినా ఆ నాయకుడు అప్పటికే దేశవ్యాప్తంగా పెద్దపేరు సంపాదించుకు

న్నాడు. అతనికి ప్రత్యర్థిగా, జస్టిస్‌పార్టీవారు ఒక యువతరం పెద్దమనిషిని నిలబెట్టాలని వెతకటం ప్రారంభించారు. జస్టిస్‌పార్టీ అభ్యర్థికి కావలసినవి ఉండే అర్హతలు ప్రకటించారు.

ఒకటి : అభ్యర్థి స్వంతఖర్చుతో ఎన్నికల ప్రచారం చేసుకోవాలి.

రెండు : యువకుడు - ముప్పైలోపువాడుగా వుండాలి.

మూడు : ఆ ప్రాంతాల్లో ప్రాబల్యం కలిగిన కులానికి చెంది వుండాలి.

ఈ అర్హతలన్నీ సుబ్బరామయ్యలో కనిపించాయి. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా జస్టిస్‌పార్టీ ఎన్నికల తతంగం నడుపుతున్న రావుబహద్దర్ సూర్యారావు నాయుడుగారు స్వయంగా వచ్చి రంగయ్యగారిని అడిగారు. ఆయన చప్పరించేసి, 'అవతల నిలబడేవాడు వయస్సులో చిన్నవాడైనా మేధావి. మావాడికీ ఆయనకీ వయస్సులో తప్పిస్తే పోలికలేదు. నెగ్గా పెట్టని ఎన్నికకి ఎగిరి డబ్బుతగలెయ్యటం నా మతంకాదు.' అన్నారు.

అంత సుళువుగా పోనిచ్చే వారైతే నాయుడుగారు రావుబహద్దర్ అయ్యేవారే కాదు.

'రంగయ్యగారూ, ఈ పిల్లవానికి యేది వుండినా లేకపోయినా సుబ్బరమైన కులం వున్నది' అన్నారాయన తెచ్చిపెట్టుకున్న యాసతో

'అదేమిటండీ, కాంగ్రెస్ అభ్యర్థికి కులం తక్కువేమిటి? బ్రాహ్మడు!' అన్నారు రంగయ్యగారు.

'అదే కులం తక్కువంటే!' అని అర్థయుతంగా దళసరి అద్దాల కళ్ళజోడు మెరిపించారు నాయుడుగారు. ఆయన మేధావి అని భయపడకండి. మేధస్సు వోటర్లకు అర్థంకాదు. కులం అర్థమవుతుంది. కొద్దిపాటి డబ్బుఖర్చుకు వెనుకాడబోకండి. పిల్లవాడి జాతకం మంచిది కనుకనే నేను స్వయంగా మీ యింటికి వచ్చానని భావించండి. నామాట కాదనబోకండి.

ఆ యెన్నికల్లో ఎక్కడచూసినా కాంగ్రెస్ అభ్యర్థులు వోట్లన్నీ వూడ్చేసుకున్నారు. జస్టిస్‌పార్టీ అభ్యర్థులు కలికంలోకి లేకుండాపోయారు. కాని సుబ్బరామయ్యమాత్రం, నాయుడుగారి వాగ్బలం మూలానో, తన జాతకబలం మూలానో కులం బలంమూలానో కాంగ్రెస్ అభ్యర్థిని కొద్దివోట్ల తేడాతో వోడించాడు.

అప్పటినుంచీ సుబ్బరామయ్య జాతకం చక్కటి దాఖలా యిచ్చింది. ఎసెంబ్లీ రద్దు కావటంతో, సభ్యత్వం ఎక్కువకాలం నిలవలేదుకాని, సుబ్బరామయ్య త్వరలో జిల్లాబోర్డు సభ్యుడు అయ్యాడు. రాష్ట్రం మొత్తంలోనే అతను జిల్లాబోర్డు సభ్యులందరిలోనూ చిన్న వయస్సువాడుగా పేర్కొనబడ్డాడు. గవర్నరు వృద్ధిలోకి వచ్చేవాడుగా అతన్ని వొకకంట కనిపెట్టి వుంచేవారు. త్వరలో జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంట్ కూడా అయ్యాడు. అప్పటినుంచి 'సుబ్బరామయ్యగారు' వ్యవహరింపబడ్డాడు.

పదిహేను సంవత్సరాలు జిల్లాబోర్డు ఛైర్మన్‌గిరీ చలాయించి సకాలంలో సుబ్బరామయ్యగారు జస్టిస్‌పార్టీ వదలిపెట్టి కాంగ్రెస్‌లో జేరిపోయారు. స్వతంత్రం వచ్చేనాటికి ఆయన వొక కాంగ్రెస్ నాయకుడుగా, గొప్ప జాతీయవాదిగా పరిగణించపడ్డారు. ఒకటి రెండు సంవత్సరాలు మంత్రిపదవి కూడా అలంకరించారు గాని, ఆయన జిల్లా రాజకీయాల్లోనే ఎప్పుడూ శ్రద్ధ వహించినారు. 'జిల్లా వదలి రాష్ట్ర స్థాయికి వెళ్లే రాజకీయవాది నేలవిడిచి సాము చేసినట్లే. రాష్ట్రం వదలి కేంద్రానికి వెళ్ళటం తనచేతి గొడ్డలితో తన కాళ్లు నరుక్కున్నట్లే', అని ఆయన సిద్ధాంతం.

రాజకీయాలు అధికారానికీ, తద్వారా వ్యక్తిగత సౌకర్యానికీ మార్గంగా మాత్రమే పరిగణించిన రాజకీయ వాదుల్లో మన దేశంలో మొదటి వర్గానికి చెందినవారు సుబ్బరామయ్యగారు. ఇందులో ఏ విధమైన ఆదర్శవాది దృక్పథమూ కలగలుపు చేయలేదాయన.

అందుకే, తన ఏకైకపుత్రుడు రంగారావు కమ్యూనిస్టుపార్టీలో పదిహేనవయేటనే జేరాడని విని ఆయన ఎక్కువగా మనశ్శాంతి పోగొట్టుకోలేదు. పైపెచ్చు అదొక హాస్యకర విషయంగా తీసుకుని, 'హహ్హహ్హా, నేను జస్టిస్‌పార్టీ పవర్లో వున్నప్పుడు జస్టిస్‌లోనూ, కాంగ్రెస్ పవర్లో కొచ్చాక కాంగ్రెస్‌లోనూవో వెలుగు వెలిగాను. నా జిల్లాలో ఎప్పుడూ నేనెన్ని అక్రమాలు చేసినా, అధికారం నాదిగానే వుంది. రాబోయేది కమ్యూనిస్టుతారేమో యెవరికి తెలుసు! నా వారసుడు నా కొడుకేమో! సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారి చేత వాడి జాతకం రాయించాలి. ఇన్నాళ్లూ అశ్రద్ధచేశాను' అన్నారు భార్యతో.

కమ్యూనిస్టులతో తిరుగుతున్నందుకు రంగారావుని ఆయనెప్పుడూ మందలించలేదు. పైగా అనేకసార్లు తన సహజ హాస్య ధోరణితో రాజకీయ చతురత మేళవించి చిన్న చిన్న పిడివాదాలుకూడా వేసుకునేవారు.

ఒకరోజు రంగారావు చాలా కోపంగా మాట్లాడాడు తండ్రితో :'నాన్నా, మొన్న నువ్వు చేసిన ఘోరం క్షమించరానిది' అని ప్రారంభించాడు.

'ఒరేయ్, పాడుపుకథల్లా మాట్లాడ్డం మానెయ్యరా, తండ్రీ. మొన్నటిరోజు నేను ఒక్కగానొక్క ఘోరంచేసుంటే, అదేమిటో నాకు వెంటనే తెలిసేది. మా వృత్తిలో తెల్లారితే అనేక ఘోరాలు చేస్తూవుంటాం. ఏ ఘోరమో విడమర్చి చెప్పకపోతే యెలా తెలుస్తుంది? ఒకవేళ మొన్న వొక్క ఘోరమే చేసినా, అది నిన్నచేసిన ఘోరాకింద మణిగి మాయమైపోతుంది' అని పళ్లికిలించారు సుబ్బరామయ్యగారు.

'నువ్వు చెబుతోన్న మాటలు నిజమని తెలియకపోతే వాకూ నవ్వొచ్చేది' అన్నాడు రంగారావు ముక్కుపుటా లెగరేస్తూ 'నేను

మాట్లాడుతున్నది పెద్ద చెరువు ఘోరం గురించి'.

పెద్ద చెరువుకింద ఇరవై ముప్పై మంది చిన్న రైతులు వంద యెకరాలు వ్యవసాయం చేసుకుంటూ వుండేవారు. కాని వెంకటేశ్వర్లు అనే పెద్దరైతు ఆ వంద యెకరాల ప్రక్కగా 70 ఎకరాలు కొన్నాడు. బుల్‌డోజర్లు తెప్పించి ఆ భూమి పల్లం చేయించాడు. చెరువునీరు తన కియ్యవల సిందని అధికారుల్ని కోరాడు. ఇదివరకు చెరువుకింద నీ రుపయోగించుకుంటున్న వాళ్లకి లేకుండా చెయ్యటానికి కలెక్టరు వొప్పుకోలేదు. కలెక్టరు బదిలీ చెయ్యబడ్డాడు. రెవెన్యూబోర్డు మెంబరు అడ్డువేస్తే ఆయనకూడా బదిలీ అయ్యాడు. వెంకటేశ్వర్లుగారి పొలానికి నీరివ్వాలని గవర్నమెంటు ఆర్డర్లుకూడా జారీ అయ్యాయి. ఇదంతా సుబ్బరామయ్యగారి మద్దతు వెంకటేశ్వర్లుకి లభించటంవల్లే జరిగిందని అందరికీ తెలిసింది.

సుబ్బరామయ్యగారు మళ్లీ తేలిగ్గా నవ్వేశారు : 'నీకి దేశవాళీ కమ్యూనిజం బాగా వంటబట్టినట్లుందిరా అబ్బాయ్! ఏదో 'ఘోరం' అంటే, నిజంగానే యేదో కంట్రాక్టు సంగతో, పాలపాడి సంగతో, ఎరువుల పంపిణీసంగతో, బియ్యం రవాణా సంగతో అనుకున్నాను. ఈ చిన్న విషయాన్నికూడా 'ఘోరం' అని వర్ణించావంటే, నువ్వు శబ్దరత్నాకరం తిరగరాసేలాగున్నావురా రంగా!'

'కాకుల్నికొట్టి గ్రద్దలకి వెయ్యటంకన్నా ఘోరం ఏం కావాలి?' అన్నాడు రంగారావు ఉద్రేకపడి.

'వెంకటేశ్వర్లుత్త ఆశపాతకుడురా, వాడి ఆశ వాణ్ణే కొడుతుంది. నాకేం మధ్యలో?'

'మీ ప్రమేయం లేకుండానే ఆర్డరేయించుకున్నాడా వెంకటేశ్వర్లు?'

'నా ప్రమేయం లేకుండా ఈ జిల్లాకి సంబంధించినంత వరకూ గవర్నమెంటు కాంపౌండ్లో గడ్డిపోచకూడా కదల్దురా బాబిగా!'

'మరి?'

'మరీలేదు, గిరీలేదు. వెంకటేశ్వర్లు కోర్టులో ఎల్లాగా వోడిపోతాడు. ఈ లోపల పార్టీ ఫండుకి వాడెంతిచ్చాడో నీకు తెలియదు.'

'పార్టీ ఫండు, పార్టీ ఫండు! దానికోసం మీ పార్టీవాళ్లు చెయ్యని అత్యాచారాలు ప్రపంచకంలోనే లేవు.'

'మమ్మల్ని మరీ అంతగా మెచ్చేసుకోకురా రంగా! ప్రపంచకంలోనే లేవటం కేవలం అతిశయోక్తి'. అన్నారాయన బిడియంగా. 'రష్యన్లు హంగరీని ఆక్రమించుకోటం పార్టీకోసం కాదంటావేమిటి కొంపతీసి? స్టాలిన్ చేసిన హత్యలూ, అక్రమాలూ పార్టీకోసమేగాని, ఆయనకేం అవసరం?'

'కావచ్చు, కాకపోవచ్చు. పార్టీ ఫండ్ కోసం మాత్రంకాదు. కొద్దిడబ్బు కాశించి బీదసాదల్ని పొట్టలు కొట్టడం మీ పార్టికేం లాభం? రేపు వాళ్ళవోట్లు మీకు వేస్తారా పోనీ?'

ఓరి వెర్రివాడా, మొతుబర్లని ఆకట్టుకోకుండా బీదవాళ్లవోట్లు పడతాయనుకుంటున్నావేమిటి? ఇల్లాగయితే రాజకీయాల్లో నువ్వుప్పరాతికి మారవులా వెర్రినాయనా. మీ పార్టీ పెద్దల్నే చూడరాదూ, ఈ వూళ్లో పార్టీలో ముందు నిన్ను జేర్చుకున్నారు గాని, మన సత్తెయ్యగారి సూరీణ్ణి జేర్చుకున్నారా?

'వాడు జేరితే వొద్దంటా రేమిటి?'

'వొద్దనెందు కంటారు? పోస్టర్లంటించటానికి, తడికలు మొయ్యటానికీ, అరవటానికీ, పోట్లాటేదేనా వాస్తే బుర్రలు పగలగొట్టించుకోటానికి కొంతమంది వాజమ్మల్ని జేర్చుకోనూవచ్చు కాని నాయకత్వానికి నీ బోటిగాడే వుండాలి'.

'ఏమిటో నా ప్రత్యేకత! మీ అబ్బాయినని కాబోలు!'

'సరిగ్గా చెప్పుకున్నావు! పంతులమ్మల్ని కోరిన చోటికి బదిలీలు చేయించీ, కంట్రాక్టర్లకి లాభసాటిగా కంట్రాక్టులిప్పించీ, బియ్యం యెగుమతి పర్మిట్లు సరిసమానంగా సరఫరా చేయించీ, అన్ని విధాలా పార్టీ ఫండు స్వంగా వసూలయ్యేందుకు తగిన పరిస్థితులు కల్పించీ, ఒక జీవితకాలం ప్రజాసేవచేసి నేను కొంత డబ్బూ, పలుకుబడీ మూటకట్టాను. రేపు ఈ డబ్బూ పలుకుబడీ నీకుపయోగిస్తాయని మీ పార్టీ పెద్దల అంచనా. మీ తాత మోతుబరి గనకనే నన్ను జస్టిస్‌పార్టీ వాళ్లు ఎన్నికల్లో నిలబెట్టారు. నేను మోతుబరిని కనకనే కాంగ్రెస్‌వాళ్లు, నా తప్పులన్నీ క్షమించి నన్ను జేర్చుకున్నారు. మీ పార్టీవాళ్లు వొచ్చే ఎన్నికల్లో నామీద పోటీకి నిన్నే నిలబెట్టినా నేను ఆశ్చర్యపోను'.

'నువ్వు చిత్తుగా వోడిపోయినా ఆశ్చర్యపోవనుకుంటాను' అన్నాడు రంగారావు కసిగా.

సుబ్బరామయ్యగారు గట్టిగా నవ్వారు.

* * *

ప్రపంచ రాజకీయాల్లో కమ్యూనిజానిదే పైచెయ్యవుతుందని రంగారావు ఒకరోజు జోస్యం చెప్పాడు.

'అయితే మంచిదేలేరా రంగా! అప్పుడైనా సరే, నువ్వుమాత్రం జిల్లా రాజకీయాలు వొదలకు. కాంగ్రెస్ రాజ్యంలో అయితే పైకెళ్లినవాళ్ళు పలుకుబడే పోగొట్టుకుంటున్నారు గాని, కమ్యూనిస్టు హయాంలో తలకాయే పోగొట్టుకుంటారు - బెరియా లాగ!'

ఆయన బెరియా విషయం ఎత్తడం రంగారావుకి కొంచెం కోపకారణం అయింది : 'బెరియా దేశద్రోహిట. మీరందరూ చేస్తోన్న ఘోరాలకి, కమ్యూనిజం వాస్తే మీకూ మీ అనుచరులకీ అదేగతి పడుతుందేమో చూసుకోండి' అన్నాడు.

ఆయన కొడుకు కోపానికి చాలా ఆనందపడ్డారు :

'అబ్బాయ్, ఎవడు దేశద్రోహి, ఎవడు దేశోద్ధారకుడూ అన్న ప్రశ్న ఎవడిమెడ ఎవడు ముందు దొరికించుకున్నాడూ అన్న దాని మీద ఆధారపడుతుంది. క్రుశ్చెవ్ మెడ బెరియాకి దొరికిపోతే, మీరందరూ బెరియా భజనలుచేసి, క్రుశ్చెవ్‌ని దేశద్రోహి అని ప్రచారం చేసేవారు ఇంక నా మెడంటావా, నువ్వు పార్టీలో వున్నావుగాబట్టి దానికేమీ ప్రమాదం రాదు. నా అనుచరులంటావా, ఒకటే జ్ఞాపకం వుంచుకో మనదేశం చేరేసరికి మతాలన్నింటికి వడ

దెబ్బ తగిలిపోతుంది'.

కొడుకు : హిందూమతం తప్పు.

తండ్రి : పొరపాటు. హిందూమతం మతంకాదు.

కొడుకు : అబద్ధం.

తండ్రి : ఒకప్పుడు మతమేమోకాని ఇప్పుడుమాత్రంకాదు. మతం అన్నదానికి మూడు లక్షణాలున్నాయి : ఒకటి : దాని అనుయాయులు దాని వ్యాప్తికిగాని, రక్షణకుగాని ప్రాణాలు ఇయ్యటానికిగాని తియ్యటానికిగాని తయారుగా వుండాలి. రెండు : వాళ్లందరూ 'రోజూగాని, వారం వారంగాని, ఒకచోటజేరి మత విషయాలు చర్చించాలి. మూడు : గురువులు ఎప్పుడేది చెబితే అదే నిజమని ఒక దృఢమైన నమ్మకం కలిగివుండాలి.

కొడుకు : నాలుగోది చెప్పలేదు. దేవుడుగాని, అనేకమంది దేవుళ్ళుగాని ఉన్నారని నమ్మకం వుండాలి.

తండ్రి : అబ్బే అక్కర్లేదు. బౌద్ధ మతం అసల్లో నాస్తికమతం తెలుసా. దేవుడున్నాడా లేడా అన్న దానిమీద నిశ్చితాభిప్రాయంకూడా అవసరంలేదు. మత గురువులమీద మాత్రం నమ్మకం ముఖ్యం. మూఢనమ్మకమైతే మరీ మంచిది.

కొడుకు : మతం గురించి నీ సిద్ధాంతాలు వింటూ కూర్చోడానికి నాకు ఓపిక లేదు నాన్నా! ఇంకా అన్నంకూడా తినలేదు.. కమ్యూనిజం గురించి మాట్లాడుతూ మధ్యలో మతం గోలలోకి దిగుతావెందుకు?

తండ్రి : కమ్యూనిజం ఒక మతం గనక! నేనిప్పుడు చెప్పిన మూడు లక్షణాలూ దానికున్నాయి గనక!

కొడుకు : కమ్యూనిజం మతమేమీ కాదు. మాకు మతమంటే పూర్తిగా చుక్కెదురు తెలుసా?

తండ్రి : చుక్కెదురు నిజమే. అది మీకు పరమత సహనం లేదన్న నిజాన్ని నిరూపిస్తుంది.

కొడుకు : అయితే మా మతానికింకా వడదెబ్బ తగల్లేదన్నమాట, ఇండియా చేరినప్పటికీ!

తండ్రి : చేరిందిగాని వేరూనలేదుగా. కొద్దిరోజులు వోపికపట్టు. హీనయానం, మహాయానం, శైవం, వైష్ణవం, ద్వైతం, అద్వైతం, విశిష్టాద్వైతం, U గుర్తు విశిష్టాద్వైతం, Y గుర్తు విశిష్టాద్వైతం, ఇల్లా చీలిపోతుంది.

కొడుకు : మీక్కావల్సిందదే. కాని మీ కోరిక తీరదు లెండి.

ఈ వాదనల్లో తుది మాట కొడుకుదే అవటం సుబ్బరామయ్యగారికి చాలా యిష్టం. ఆయన నవ్వేసి మాట్లాడకూరుకున్నారు.

* * *

సుబ్బరామయ్యగారి 'కోరిక' అనుకోనంత త్వరలో తీరింది. కమ్యూనిస్టుపార్టీ మొదట్లో రెండుగా చీలింది. తరవాత మూడయ్యింది. త్వరలో ఐదయింది. ఈ చీలికల్లో తన కొడుకు క్రమేణా అతివాద వర్గాలవైపుకే మొగ్గుతూ వుండటం ఆయనకు మొదట్లో చాలా ఆందోళన కలిగించింది. ఖృశ్చెవ్ స్టాలిన్‌ని దుయ్యబట్టిన క్రొత్తలో తన గదిలో గోడకి వ్రేలాడుతున్న స్టాలిన్ ఫోటో తీసివేశాడు రంగారావు. అంతేకాక ఖృశ్చెవ్ పటం అదే మేకుకు తగిలించలేదు. ఈ మార్పులు చూసి ఆయన కొడుకు పార్టీనుంచి విముఖుడవుతున్నాడేమో ననుకున్నాడు. కాని లెనిన్ గోర్కీల పటాలు కదల్చక పోవటంతో ఆయన మనస్సులో కొంత అనుమానం మిగిలిపోయింది.

ఒకరోజు రంగారావు ఒక పెద్దపటం వంటి వస్తువు చంకలో పెట్టుకొని ఇంటికి రావటంతో 'ఎవరిదిరా అది ఖృశ్చెవ్‌దా?' అన్నారాయన ఆత్రంగా. 'ఇవాళ పేపరు చదవలేదేమిటి? ఖృశ్చెవ్‌ని కొసిగిన్‌తో సిరాజన్నాడు.'

'ఖృశ్చెవ్ ఫొటోకూడా పెట్టారి! దౌర్భాగ్యుడు!' అన్నాడు రంగారావు పొగ ఉకక్కుతూ.

'ఛా ఛా, యాభైయేళ్ల కమ్యూనిస్టుహయాంలో ప్స్యాసరలివున్న నాయకుడొకడు బయల్దేరితే, తిట్టిపోస్తావు, ఏం పాపం చేశాడురా!'

'ఏం చేశాడా, పార్టీకి పుట్టగతులు లేకుండా చేశాడు! ముప్ఫైయేళ్లు ప్రపంచ కమ్యూనిస్టు నాయకుడుగా వున్నవాణ్ణి రక్తపిపాసి, రాక్షసుడు, అని ప్రచారంచేస్తే పార్టీకి ఎంతదెబ్బ!'

'ఖృశ్చెవ్ నిజం చెప్పాడేమోనని ఎందుకనుకోవురా?'

'పార్టీకి దెబ్బతగిలే నిజం ఏ కమ్యూనిస్టూ చెప్పడు!'

గోర్కీ నవలలూ, కథలూ, నాటికలూ చదివావు కదురా!

'ఆ, చదివాను'.

'నిజం అన్నింటికంటె ముఖ్యం అని రాశాడేమో?'

'రాసుండొచ్చు. ఇప్పుడు గోర్కీ గొడవెందుకు?'

'అబ్బే, నువ్వు నిజంకంటె కమ్యూనిజం ముఖయం అంటుంటేను!'

'నీకి గోర్కీ భక్తి ఎన్నాళ్లనుంచి కలిగిందేమిటి?'

'అబ్బే, మాకు గోర్కీ ఎందుకురా, మేం గాంధీగారి శిష్యులం'.

'ఆ, తెల్లారితే మీ పార్టీవాళ్లు ఆడే అన్ని నిజాలు గాంధీగారు కూడా ఆడుందరు.'

'అదేరాఅ, మీరు హింసాయుతంగా గోర్కీని హత్యచేస్తొంటే, ఇంచక్కా మేం అహింసాయుతంగా గాంధీని హత్య చేసుకుంటున్నాం' అని తన హాస్యానికి తనే పెద్దగా నవ్వారు సుబ్బరామయ్యగారు.

'మీ గోర్కీల్నీ గాంధీల్నీ, నెహ్రూల్నీ మీ బూర్జువా విలువల్నీ నిలుపు లోతులో

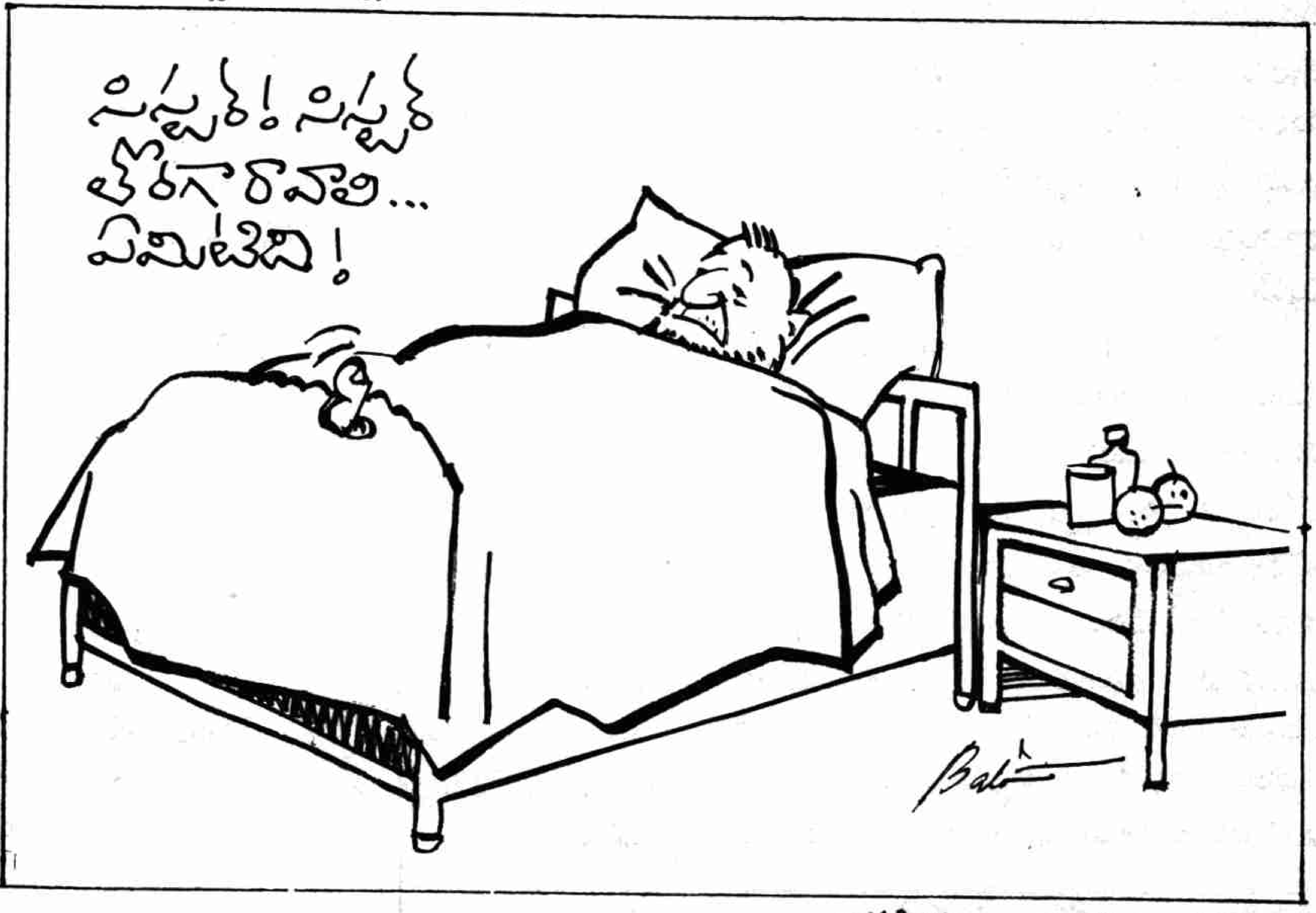

ఊరదొక్కే రోజులు దగ్గర పడుతున్నాయి లెండి'

'ఊరదొక్కితే మంచిదేలేరా.నువ్వు నాయకుడివైపోతే నేను పింఛను పుచ్చుకుంటాను. నువ్వు మాత్రం జిల్లాస్థాయి వొదలకు!'

'నీలా పదవికోసం పాకులాడటం నాకలవాటు లేదు. నేను నమ్మిందానికి ప్రాణం ఇస్తాను.'

'ఇప్పుడే నిజం ఒక బూర్జువా విలువ కింద జమ కట్టేశావు. ఇంతలోనే నమ్మిందానికి ప్రాణం ఇస్తానంటావు. ఇది కూడా బూర్జువా తత్వమేనేమో ఆలోచించు. ఒరే రంగా, నా అంత వయ్యేదాకా భగవంతుడు నీకు ఆయుర్దాయమే యిస్తే నమ్మినదానికంటె ప్రాణం అనేకరెట్లు విలువైందని తెలుసుకుంటావు. ఇతరుల ప్రాణంకంటెకూడా స్వంతప్రాణం విలువైందనికూడా తెలుసుకుంటావు. మీ నాయకులందరూ ఈ సత్యం గ్రహించినవాళ్లే. ప్రస్తుతం నువ్వేదో దురభిప్రాయంలో పడివున్నా, ఇంత విలువైన ప్రాణం యిచ్చేముందు, ఆ నమ్మిందేమిటో ముందు తేల్చుకో. మొన్నటిదాకా కోటలా దుర్భేద్యంగావున్న ప్రపంచ కమ్యూనిజం, నిన్న చిల్ల పెంకులా పగిలింది. అందులో ఏ ముక్కకోసం నీ ప్రాణం ఇచ్చేస్తావో కొంచెం నిదానించి మరీ చూసుకో. అటుమొన్న లెనిన్ భజనా, మొన్న స్టాలిన్ భజనా, నిన్న క్రుశ్చెవ్ భజనా, ఇవాళ కొసిగిన్ భజనా చేసుకుంటూ పోయారు. రేపింకోడు బయల్దేరి, 'వీళ్ళందరి భజనా శుద్ధ తప్పు, నా భజన చెయ్యండం'టాడేమో ఆలోచించు.. మావో అప్పుడే అనేశాడు కూడాను'.

'నువ్వు చేసినంతమంది భజనలు నేను చెయ్యలేదు. కర్జన్ నుంచి లిన్‌లిత్‌గో నుంచి, వేవెల్ నుంచి, మౌంట్‌బాటెన్ నుంచి నెహ్రూవరకూ అడ్డమైన వాళ్ల భజనలూ మీరు చెయ్యగాలేంది, మేం నమ్మిన నాయకుల భజన మేం చేసుకుంటే తప్పేమిటి?'

'తప్పులేదు, చెయ్యండి. కాని క్షణికమూ, బుద్బుదప్రాయమూ అయిన ఈ నమ్మకాలకోసమూ ఈ నాయకుల కోసమూ నశ్వరమైన ఆత్మని త్యాగం చేసుకోకు అర్జునా!' అన్నారు సుబ్బరామయ్య గారు గీతోపదేశం చేస్తున్న కృష్ణభగవానుడి భంగిమను అనుకరిస్తూ. 'రాజకీయవాది ఎప్పుడు ఎవరి భజన చేసినా అది పదవి అనే కైవల్య పదానికి తాత్కాలికమైన మార్గమని నమ్ముతాడు. ఆ నమ్మకం ఒకటే రాజ

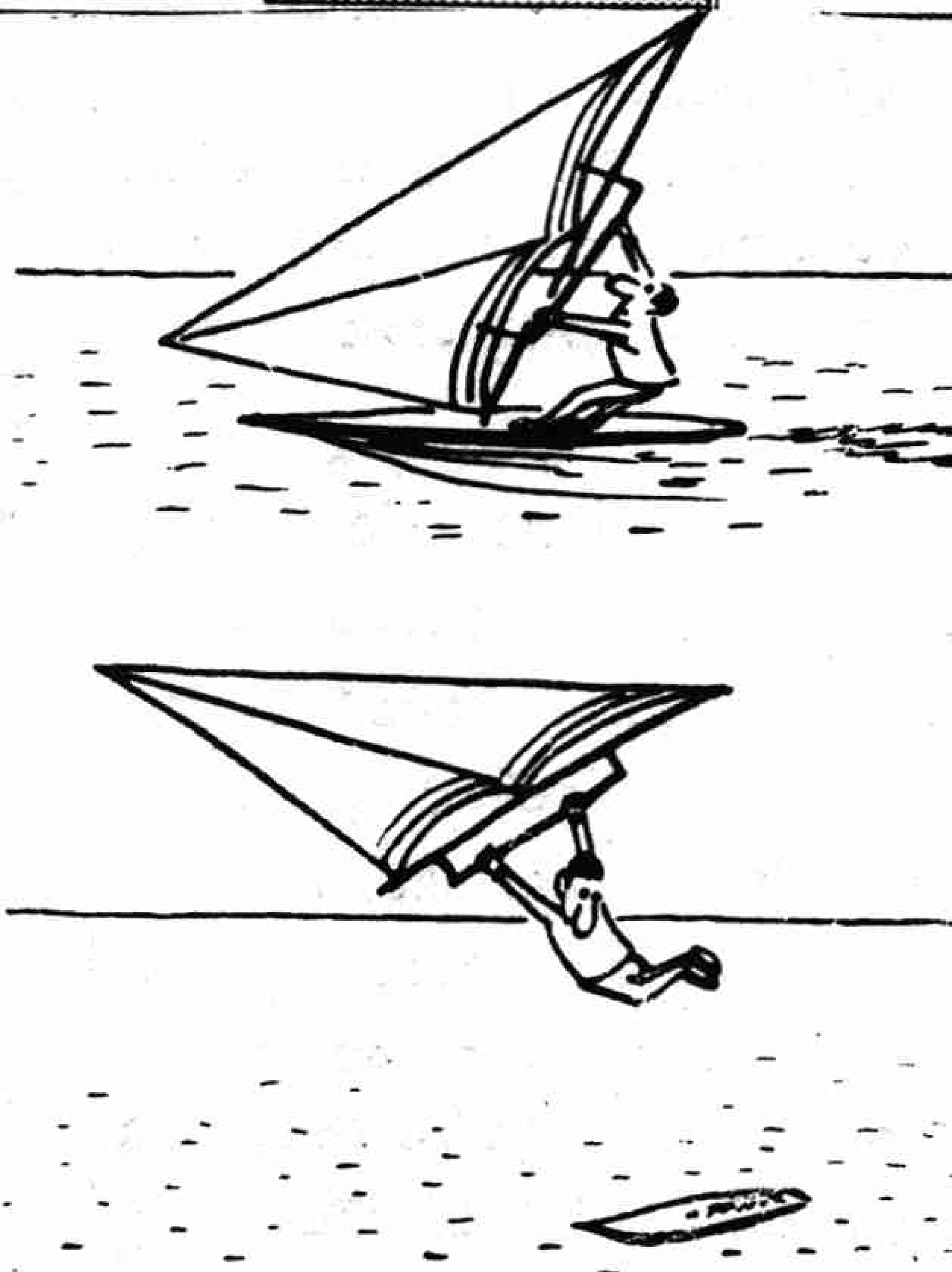

కీయవాదికి మోక్షదాయకమని నా జీవిత చరిత్రే నిరూపిస్తోంది, ఓ కౌంతేయా!' అని ముగించారాయన భంగిమం కొంచెం మార్చి.

ఆయన భంగిమలు చూసి నవ్వకుండా వుండలేక పోయాడు రంగారావు. 'నీకు ఏదంటేనూ నమ్మకంలేదు, నాన్నా. చివరికి నీ నల్లమందు భగవద్గీతనికూడా వెక్కిరించకుండా వుండలేక పోయావు. మానవ స్వభావంలోనే నీకు నమ్మకంలేదు. నీతో వాదల అనవసరం.' అంటూ తనగదిలోకి వెళ్లపోయాడు రంగారావు.

హు! మానవ స్వభావం! నేను చూసినంత మానవ స్వభావం వీడు చూసుంటే ఇలా మాట్లాడ్డు. ఐశ్వర్యంలో దొర్లుతూ కొద్దిపాటి డబ్బుకోసం కూతుళ్లని ఉసలాళ్లకి అమ్ముకునేవాళ్లూ, ఎలక్షన్లలో కొద్దిపాటి వోట్లకోసం బుర్రలు బద్దలుకొట్టే వాళ్లూ, ఎన్నిరకాల మానవ స్వభావాలు కళ్లారా చూశాను! అని తనలో తాను వితర్కించుకుంటూనే రంగారావు వెనకాల వెళ్లారు. ఎందుకంటే అది ఎవరి పటమో తెలుసుకోటం చాలా ముఖ్యమని తోచిందాయనకి. గోడకి కొత్తగా తగిలించిన పటంచూసి నిర్ఘాంత పోయారాయన! అది మావ్‌ట్సేటుంగ్‌ది!

గోర్కీ ఫోటో గోడనుంచి తీసెయ్యటంలో నిమగ్నుడైవున్న రంగారావు తండ్రి రాకని గమనించలేదు. 'నీ సిద్ధాంతాలు ఇక్కడికి చేరుకున్నాయన్న మాట చివరికి!' అని ఆయన ప్రారంభించేసరికి రంగారావు త్రుళ్లిపడ్డాడు. గిర్రున వెనక్కి తిరిగి ఆయనకేసి నేరస్తుడిలాగ చూశాడు ఒక్క నిమిషం.

'కొంచెం దేశభక్తి అలవాటు చేసుకోండిరా! నిన్నగాక మొన్న మన జవాన్లని అంతమందిని పొట్టనెట్టుకున్నవాడి భజన చెయ్యటానికి చేతులెలా వొచ్చాయిరా!' అన్నారాయన చాలా కోపంగా. 'సామ్రాజ్యవాదుల్ని తిడుతూనే టిబెట్‌ని కలుపుకున్న మహాత్ముడు ఇప్పుడు నీ దేవుడు!' ఇదివరకు ఆయన రంగారావుతో వాదన వేసుకున్నప్పుడల్లా హాస్యధోరణి వ్యంగ్యమూ ప్రయోగించేవారేకాని కోపం చూపించలేదు. ఈసారి వ్యంగ్యం రంగారావుదయింది. :

'చేతకాని యుద్ధాలకిపోయి తన్నులు తిన్న ఈ నెహ్రూగార్నీ మీనన్‌గార్నీ తిట్టుకోండి' అన్నాడు.

'నెహ్రూ మావాడూ మావో మీ వాడూను! ఏం మాట్లాడుతున్నావో వాళ్లపై తెలుసుకుని మాట్లాడు' అన్నారాయన చాలా కోపంగా.

'"డెమోక్రటిక్ సోషలిజం' అని అరిచినంత మాత్రాన నెహ్రూ' సోషలిస్టయిపోడు. హిట్లరూ అన్నాడు 'నేషనల్ సోషలిజం' అని!"

ఆయన కోపం అవధులు దాటింది. 'ఇంకా సిగ్గు లేకపోతే సరి! నెహ్రూని హిట్లరుతో పోలుస్తున్నావు. నిన్నటిదాకా మాస్కో, ఇప్పుడు పీకింగూను నీ స్వర్గధామాలు! ఇల్లా నీ కమ్యూనిస్టు స్వర్గంలో జాతీయ నాయకుణ్ణి గురించి మాట్లాడితే, బయటికి తీసికెళ్లి, పిచ్చికుక్కని చంపేసినట్లు చంపేద్దురు. ఆ ఫోటో తెల్లారగానే పట్టుకు పోకపోతే, కిరసనాయిలిపోసి తగలేస్తాను' అని వెనుదిరిగారాయన.

'మీ యింట్లో తెల్లారేదాకా వుంచుకోనక్కర్లేదు. ఇప్పుడే పట్టుకుపోతాను. మావో ఫోటో వుండకూడనిచోట నేనూ వుండను' అని గోడనున్న పటం తీసుకుని సుడిగాలిలాగ ఇంట్లోనించి వెళ్లిపోయాడు రంగారావు. తల్లి వెనకనుంచి, 'వారే రంగా, వారే రంగా, నొక్క మాట వినరా' అంటూనే వంది కాని రంగారావు చీకట్లోకి నిష్క్రమించాడు.

'ఒక్కగా నొక్క కొడుకుని అర్ధరాత్రి ఇంట్లోంచి వెళ్లగొట్టడానికి మీ ప్రాణం ఎలా వొప్పిందండీ' అంది ఎప్పుడూ ఆయన కెదురాడి ఎరగని భార్య.

'నేను వెళ్లగొట్టలేదు. ఆ ఫోటో ఇంట్లో పెట్టుక్కూర్చుని వాడితోపాటు నేను కూడా జెయిలుకు వెడితే నీ కళ్లు చల్లగా వుంటాయా?' అన్నారాయన.

'మీదంతా చిత్రం, ఫోటోకోసమే జెయిలుకి పంపిస్తారా! అని గొణుక్కుంది ఆవిడ.'

ఆ తరవాత మూడురోజులు ఆమె నోరువిప్పి మాట్లాడలేదు. అన్నం తినలేదు. ఆయన కింట్లో అర్థరాత్రి వెక్కివెక్కి యేడ్పు వినిపించింది. ఇంక ఈ పరిస్థితి భరించలేక నాలుగోరోజు పొద్దుట కొడుక్కు కబురంపించారాయన : తల్లి పరిస్థితి ఇలా వుందనీ, మావో పటంతోసహా ఇంటికి రావలసిందనీ. ఆరోజు చీకటిపడేవేళకి మావోతోసహా రంగారావు ఇంటికి జేరుకున్నాడు. 'నేను చచ్చిపోయాననుకునే అర్థరాత్రి అల్లా వెళ్లిపోయావురా రంగా!' అని పెద్దగా తల్లి ఏడుపు వినిపించి, కొడుకు ఇంటికి జేరుకున్నాడని ప్రక్కగదిలోవున్న సుబ్బరామయ్యగారు తెలుసుకున్నారు.

* * *

ఈ ఉదంతం జరిగిన తరువాత ఆయన కొడుకును గురించి ఆందోళనపడటం క్రమేణా తగ్గించివేశారు. అతని రాజకీయా లేవయినప్పటికీ రంగారావు చదువులో ఎప్పుడూ వెనకబడేవాడుకాదు. బియ్యే ఆఖరి ఏడాదిదాకా మంచి మార్కులతోనే రాగలిగాడు. పెద్ద పరీక్షకూడా యిచ్చేశాడు. కుటుంబంలో ఎవరికీ అబ్బనంత చదువు రంగారావుకి అబ్బటం ఆయనకి చాలా గర్వకారణం అయింది. అతని భవిష్యత్తు విషయంలో ఆయన మానసోద్యానంతో అంతులేని ఆశలు చిగిర్చాయి. ఇండియాకి మొదటి కమ్యూనిస్టు ప్రధాన మంత్రి తనకొడుకే అవుతాడని ఆయన కలలు కనేవారు. రాజకీయాలు తమ వంశరక్తంలో వుందని ఆయన నమ్మకం. రాజకీయాలంటే చాకచక్యమూ సమర్థతా వున్నవాళ్ళు చేబట్టే వృత్తి అని ఆయన దృఢనమ్మకం. అందుచేత తన కొడుకు తప్పకుండా చాకచక్యమూ సమర్థతా వున్నవాడే అవుతాడుగా! తను చిన్న వయస్సులో, అనుభవంలేకపోయినా, వేసవి వెనకబట్టగానే అప్పుడే రెక్కలు మొల్చిన కోకిల ఉత్తరాదిని వెతుక్కుంటూ పోయినట్లు, నెగ్గే పార్టీలోకే దారితీస్తూ పోలేదా? నిన్న మొన్న కాంగ్రెస్ చీలినప్పుడుకూడా, తను కొత్తకాంగ్రెస్‌లోనే జేరాడుకాని కొంతమంది తన స్నేహితుల్లాగ పాత కాంగ్రెస్‌లోజేరి పతనం కొని తెచ్చుకోలేదు. పైగా కాంగ్రెస్ 'N' అంటే నెగ్గే కాంగ్రెస్ అనీ 'O' అంటే 'ఓడిపోయే కాంగ్రెస్' అని చమత్కరించేవాడుకూడా. ఒక జీవితకాలం ఏ సహజ చాతుర్యం తనను నెగ్గేవైపుకే ఉంచగలిగిందో అదే సహజచాతుర్యం తన కొడుకునుకూడా అతివాద కమ్యూనిస్టుల్లోకి మళ్లించి వుంటుందని ఆయన సరిపెట్టుకున్నారు.

అందుకే, రంగారావు చేతులో 'రెడ్ బుక్' అనే మావో సూక్తిముక్తావళి చూసినప్పుడుకూడా ఆయన ఎక్కువ ఆందోళన వ్యక్తం చెయ్యలేదు. మావో పటం విషయంలో తన సహజ హాస్యధోరణి వదలి చూపించటం పెద్దపొరపాటయిపోయిందని ఆయన అనుకున్నాడు.

'ఒరే రంగా, వినటమేగాని ఈ రెడ్ బుక్ ఎప్పుడూ చూసే భాగ్యం కలగలేదురా. ఓసారి చూణ్ణియ్యి' అని తీసుకుని కొన్ని మావో సూక్తులు పఠించారాయన : 'అధికారం తుపాకిగొట్టంలో పుట్టి పెరుగుతుంది' అని చదివి 'ఓహోహో, ఏమి సూక్తిరా! తుపాకి గొట్టంలోంచి అధికారమే అన్న మాటేమిటి? పొగ పుట్టదూ? గంధకం కంపు పుట్టదూ? హత్యా, దోపిడీ, గృహదహనం, మానభంగం, ఇత్యాదయ అన్నీ అందులోనే పుడతాయి, పెరుగుతాయి. అధికారం అన్నావా, అప్పుడప్పుడది వోట్ల పెట్టెలోంచికూడా పుడుతుంది. కావాలంటే మీ నంబూద్రిపాద్‌ని అడుగు. అచ్యుతమీనన్‌నేవాసరే! చివరికి నన్నేనా సరే! తుపాకీ మొహం చూడకుండా, దాని అవసరం లేకుండా, నలభైయేళ్లు అధికారం చవిచూశాను. మరో సూక్తి : 'పల్లెలు పట్టణాల్ని చుట్టుముట్టడిస్తాయి' ఈ మాట నిజమే. ఈ సత్యం నేను మావో రచనలు చదవకుండానే గ్రహించాను. అందుకే నేను జిల్లా స్థాయి వొదలకూడదన్నాను. బస్తీల్లో యేముందిరా! నేలవిడిచి సాము తప్పిస్తేను!'

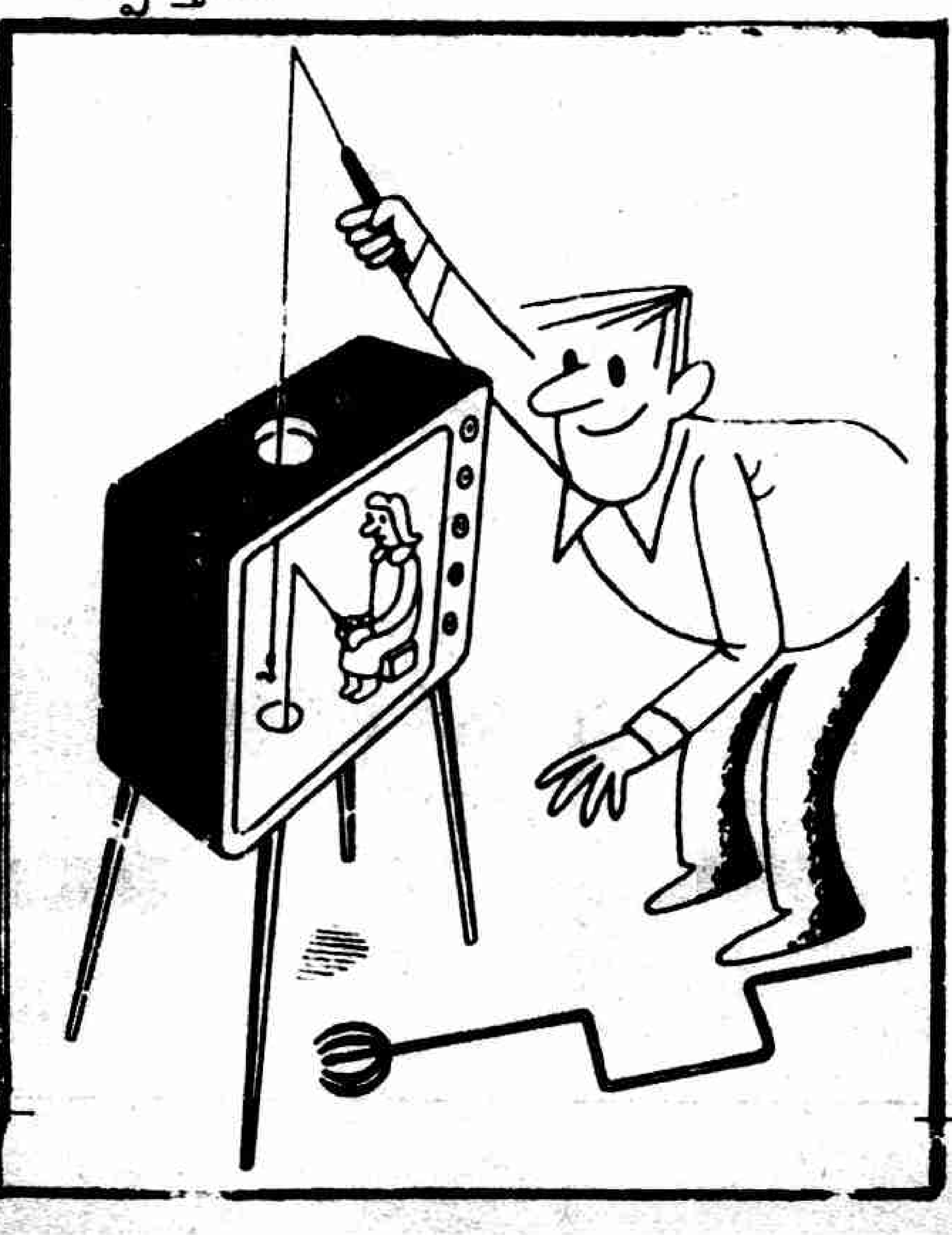

'నాన్నా, మావోని వెక్కిరించే తాహతు నీకు లేదు. ఏసూక్తులూ సిద్ధాంతాలూ మీ పార్టీవాళ్లని కట్టెయ్యలేవు. 'పోషరిజం మీ సూక్తి. బీదా బిక్కీని దోచుకోటం మీ సిద్దాంతం. మీ రోజులు దగ్గరపడ్డాయని మీకు తెలుసు' అన్నాడు రంగారావు పళ్లుకొరికి.

ఆయన నవ్వారు. 'రంగా, పళ్లుకొరకటం మంచి లక్షణం కాదురా. పొట్టలో నులిపురుగు లున్నాయేమో చూసుకో. మేం బీదాబిక్కీని దోసుకుని వొదిలేస్తామేమోగాని, మీరు స్వప్రయోజనాలకోసం వాళ్లని అంతూ దరీలేని యుద్ధాల్లోకి దింపి మాటల్తో అరిచేతుల్లోనూ చేతల్తో బొందితోనూ స్వర్గం చూపిస్తారు. పోనీ పునర్జన్మా స్వర్గమూ దేవుడూ అంటే నమ్మకం వున్నవాళ్లయితే, వీరస్వర్గం అలంకరిస్తారని అనుకునేవాళ్లు వెనక. మీకా నమ్మకాల్లేవుకదా, మీ విప్లవాల్లో, మీరు నెత్తిమీద చెయ్యిపెట్టిన దేశాల్లో సగం జనాభా చచ్చాక, చచ్చినవాళ్లకి ఏం నష్టపరిహారం ఇస్తారో చెప్పరా!'

'ముందు తరాలవాళ్ళు బాగుపడతారు.'

'ముందు తరాలవాళ్ల మాటొదిలేయ్, చచ్చిన వాళ్లకేం లాభమో చెప్పవోయ్!'

'మీలాంటి నాయకుల ధర్మపాలనలో పెద్ద చెరువు రైతుల్లా సగం చచ్చిబతక్కుండా ఒక్కసారి చావటమే మంచిది'

'అబ్బాయ్, మీ మతపిచ్చి వంటబట్టనివాళ్లనెవళ్లనేనా అడుగు. అంతలోఅంత బతకటమే మంచిదనుకుంటారుగాని, మన స్మరణలోవున్న వాళ్లెవరూ చావటం చిదనుకోరు. లేకపోతే, యావజ్జీవ ఖైదీలూ, బానిసలూ, మీ కమ్యూనిస్టు స్వర్గం నుంచి సైబీరియాకి ఎగుమతైపోయిన మందభాగ్యులూ ఆత్మహత్యలు చేసుకుందురు. పెద్ద చెరువు సంగతెత్తావు గనక చెబుతున్నాను ప్రజాస్వామ్యంలో వున్న అందం అదే. హైకోర్టు చిన్న రైతులు నెగ్గలేదా? నే నానాడే చెప్పాను వెంకటేశ్వర్లు ఆశ వాణ్ణే కొడుతుందని.

'ఈ లోపల కొన్నేళ్లు బీదవాళ్లకి నీళ్లు లేకుండా చేసి వాళ్లని సగం చంపలేదూ?'

'అదే నే చెప్పేది. మీరైతే పూర్తిగా చంపేద్దామంటారు. మాకూ మీకూ తేడాయే అది'.

రంగారావు మొహం మళ్లీ ఎర్రబడింది : 'మోతుబర్ల మద్దతుతో వోట్లు లాగి,

పెద్దవాళ్లు ఎగవేసిన పన్నులభారం చిన్నవాళ్లమీద రుద్దీ, బియ్యం రవాణా పెర్మిట్లమీద ఎన్నికల చందాలు వసూలుచేసీ, మీరు ప్రజల్ని దోచుకోకపోతే విప్లవాలూ అక్కర్లేదు, చావులూ అక్కర్లేదు. దోపిడిమాస్తే మీ పదవులు అప్పుడే ఊడిపోతాయి. మీ సమాజాన్ని పాతెయ్యాలి. మీకు ముందు చూపులేదు కనకనే రేపు రాదన్నట్లు మేడలమీద మేడలు కట్టేస్తున్నారు. ఇదే కుపయోగపడుతోంది. మీ రోజులు దగ్గరపడుతున్నాయి!' అంటూ రంగారావు వెళ్లిపోయాడు.

'ఏం మాటలురా అవీ, పెద్దా పిన్నా లేకుండాను, అంటూ నొచ్చుకుంది తల్లి.'

'అననీయవే, పెద్దాపిన్నా అన్నవి బూర్జువా విలువలు. నీకు తెలియవులే. కొంత ఆవిరి వొదిలి పెట్టేస్తే వాడికి మనశ్శాంతి!' అని పెద్దగా నవ్వారు సుబ్బరమయ్యగారు.

* * *

ఆవిరి వదలిపెట్టెయ్యటంవల్ల రంగారావుకి ఎంతమాత్రమూ మనశ్శాంతి లభించలేదని తెలుసుకోటానికి సుబ్బరామయ్యగారికి ఎక్కువరోజులు పట్టలేదు.

ఒకరోజు పోలీస్ సూపరింటెండెంటు కబురేనా లేకుండా జీపులోవచ్చి యింటి ముందు దిగేసరికి సుబ్బరామయ్యగారు ఆశ్చర్యపోయారు. 'రండి రండి సూపరింటుగారూ' అంటూ ఆహ్వానించారు.

సూపరింటెండెంట్ ఆహ్వానాన్ని ఎక్కువ లెక్కచెయ్యకుండానే, 'మీతో ఒక ముఖ్యమైన విషయం మాట్లాడాలి' అన్నాడు అక్కడ ఉన్నవారివైపు అర్థయుతంగా చూస్తూ.

'రండి రండి లోపలికి రండి' అంటూ లోపలి గదిలోకి తీసుకెళ్లారాయన.

బయట ఎవరికీ వినిపించదని ధైర్యంతోచిన తరువాత సూపరింటెండెంట్ 'హోం మినిస్టర్‌గారు మీకోమాట రహస్యంగా చెప్పమన్నారు. మీవాడు నక్సలైట్‌లతో లాలూచీ అవుతున్నాట్ట. పరిస్థితి చాలా ప్రమాదకరంగా ఉంది'

'ఎవరు మావాడు?'

'మీ అబ్బాయి రంగారావు'

సుబ్బరామయ్యగారి ముఖం మొదట పాలిపోయి తరువాత ఎర్రబడింది 'ఏమిటి సూపరెంటుగారూ మీరనేదీ? మినిస్టరుగారికి తప్పుడు సమాచారం ఎవరందించారు? ఈ జిల్లాలో నక్సలైట్ బెడద లేదని మీకు తెలియదా?' అన్నారు సూపరెంటెండెంట్ కేసి నిందాపూర్వకంగా చూస్తూ.

'ఈ జిల్లా కేసయితే మీవాణ్ణి కాళ్లూ, చేతులూ కట్టి తీసుకొచ్చి మీముందు పడేసేవాణ్ణి. మినిస్టర్ల దాకా పోనిస్తానా! మీవాడిప్పుడీ జిల్లాలో లేడు.'

'అవును, విజయవాడ వెళ్తానని వెళ్లాడు స్నేహితుడు దగ్గరకి. ఇవాళ్టికి వారం అయింది.'

'అదే, ఆ వెళ్లటం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలో నక్సలైట్ ప్రాంతాలకి జేరుకున్నాట్ట. వాళ్లూ పోలీసులూ ఎదరపడితే వాళ్లో వీళ్లో ఉన్న పరిస్థితి ఇప్పుడు. అందుకే మినిష్టరుగారు నన్ను స్వయంగా మీకు చెప్పమన్నారు.'

జీవితంలో మొట్టమొదటి సారిగా ఆయన ధైర్యాన్ని కోల్పోయారు. పైగా అధైర్యాన్ని రెండోవాళ్ళముందు చూపించారు. 'ఏం చెయ్యాలి సూపరింటుగారూ నేనేం చెయ్యాలి? వాడికేదేనా అయితే వాళ్లమ్మ బతకదు. నే బతకను, ఏం చెయ్యాలో చెప్పండీ, మీకు పుణ్యం వుంటుంది' అన్నారాయన కంఠస్వరం హెచ్చించి.

'గట్టిగా మాట్లాడకండి. మీరు కంగారు పడకంటి. ఇంట్లో హైదరాబాద్ వెళ్తున్నట్లు చెప్పి నాతో బయల్దేరిరండి. దార్లో మాట్లాడుకుందాం.' అన్నాడు సూపరింటెండెంట్

'మినిస్టరుగారి దగ్గర్నుంచి కబురొచ్చింది. నే నర్జంటుగా హైదరాబాద్ వెళ్లిపోవాలి' అని భార్యతోనూ, బయటిగదిలో పనకోసం వచ్చి కూర్చున్న వాళ్లతోనూ చెప్పి ఆయన బయల్దేరారు.

సూపరింటెండెంట్ మఫ్టీలోవున్న ఒక పోలీసు జవాన్ని తోడిచ్చి శ్రీకాకుళం పంపించాడు. అక్కడ 'నక్సలైట్' డ్యూటీలోవున్న ఒక సర్కిల్ ఇన్‌స్పెక్టరు, సుబ్బారెడ్డి, సుబ్బరామయ్యగారికి బాగా తెలిసివుండటం ఆయనకి చాలా ఉపకరించింది.

రంగారావును ముఖాముఖీ కలుసుకోగలిగితే తను ఎల్లాగో ఒకలాగ అతన్ని తిరిగి తీసుకురావచ్చు అని ఆయన ధైర్యం. అతన్ని కలుసుకోటం ఎలాగా అనేది పెద్ద సమస్య అయింది.

'మేం గనక మీతోవస్తే, ఆ ప్రాణానికీ మీ ప్రాణానికీ కూడా ముప్పే,' అన్నాడు సుబ్బారెడ్డి. 'వాళ్లు చిన్న చిన్న దళాలుగా ఏర్పడి - ఐదుగురు, ఆరుగురు - ఒకచోట్నుంచి వేరొకచోటికి తిరుగుతున్నారు. ఎవళ్లేదళంలో వున్నారో తెలుసుకోటం చాలా కష్టం. పోలీసులు కనిపిస్తే ముందోబాంబు పారేసి మరీ మాట్లాడతారు - మాట్లాడతారంటే, మాట్లాడరనుకోండి - పరిగెడతారు. మేం 'షూట్" చెయ్యాలిసొస్తుంది. మీరు మాతోవుంటే మీక్కూడా ప్రమాదం ఈ ఖద్దరుపంచా, లాల్చీ, ఈ డ్రస్సులో మీరు కనిపించారంటే, మమ్మల్నొదిలేసి బాంబులన్నీ మీమీదే పారేస్తారు అన్నాడు సుబ్బారెడ్డి పెద్ద హాస్యం వెలిగించినట్లుగా నవ్వుతూ.

మరొక పరిస్థితుల్లో అయితే, ఆయన కూడా సుబ్బారెడ్డి వీపుచరిచి నవ్వేవారు. కాని ఇది హాస్యానికి సమయం కాదన్నట్లు కనుబొమలు ముడిచి : 'చూడు సుబ్బారెడ్డీ, నేను మావాణ్ణి కలుసుకోటం ముఖ్యం. మీతో వెడితే పనిజరగదని తెలుస్తోనే వుంది. నేనొక్కణ్ణే వెళ్తాను. నాకు దారిచెప్పండి' అన్నారు.

'ఏదారని చెప్పం సార్, గోదారి?' (సుబ్బారెడ్డి గోదావరి జిల్లాలవాడు) 'పార్వతీపురం, కురుపాం, భద్రగిరి, నీలకంఠాపురం యివన్నీ వాళ్ల సెంటర్లేనండీ. కొండలు,

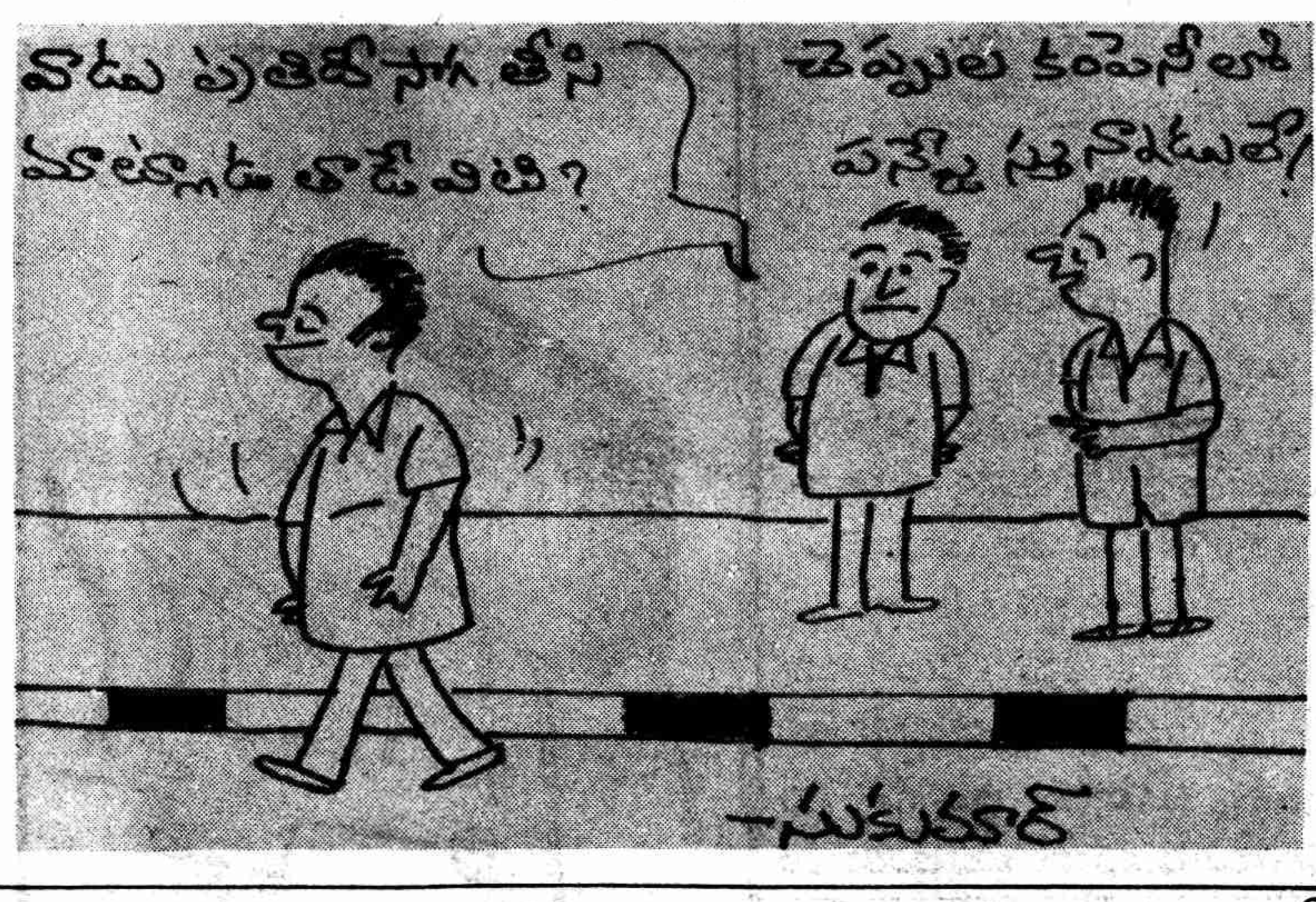

గుట్టలు, చెట్లు, పుట్టలూను. ఏ చాట్నుంచో వో బాంబేశారంటే - ఠా, నామాటినండి. వెళ్లకండి. ముందు పెద్దప్రాణానికే మోసం. మీ అబ్బాయి సంగతా, షూటింగులో దొరికిపోతే చెప్పలేంగాని, అరెస్టయితేమాత్రం, పువ్వుల్లోబెట్టి తెచ్చి మీ అబ్బాయిని మీ కప్పచెప్పే బాధ్యత నాది' అని బతిమాలాడు సుబ్బారెడ్డి.

'షూటింగులో దొరికిపోవటం' సంగతి సుబ్బారెడ్డి నోట తేలిగ్గానే వచ్చేసిందిగాని, ఆమాట వింటూనే సుబ్బరామయ్యగారు గతుక్కుమన్నారు : 'నేను వెళ్ళక తప్పదు సుబ్బారెడ్డీ!' అన్నారాయన.

'తప్పకపోతే వెళ్లండి. నా పూచీమాత్రం లేదు. మీరు వెళ్తోన్నట్లే నాకు చెప్పకండి, మీ కేదేనా అయితే ముందు నామెడ తెగిపోతుంది'.

ఇంత విషమావస్థలోనూ సుబ్బారెడ్డి మాటల తీరుకి ఆయన చిన్న వ్యంగ్యం ప్రయోగించకుండా ఉండలేకపోయారు 'మరే పరవాలేదులే సుబ్బారెడ్డీ, నాకేదైనా అయితే, నువ్వు దారితప్పి నా చావుకి బాధ్యుడి వయ్యావని ఎవరితోన్నూ చెప్పనులే, సరేనా!'

ఆయన వ్యంగం సుబ్బారెడ్డిమీద వృథా అయింది : 'ఆ మాటమీదే వుండండి సార్. పోలీసోళ్లం. మాకు ముందుకు వెడితే నుయ్యీ వెనక్కివెడితే గొయ్యీని' అన్నాడు.

'నాకు తెలియవుటయ్యా సుబ్బారెడ్డీ, మీ బాధలు! ఇంతకీ నీకీ దారితెన్నులేమన్నా తెలిస్తే చెప్పు, లేకపోతే ఇంకెవర్నేనా అడుగుతాను' అని బుజ్జగించారు.

సుబ్బారెడ్డికి పౌరుషం కలిగింది : 'నాకు తెలియక పోటమేమిటి సార్! నక్సలైట్ ఏరియా అంగుళం అంగుళం ఎరుగుదును. మీరు ముందు పార్వతీపురమెళ్లండి. ఎవర్నేనా బడిపంతుల్ని పట్టుకోండి.. వాళ్లందరూ నక్సలైట్లలైండి! మీ అదృష్టం బాగుండి వాడు హృదయమున్న నక్సలైట్ అయితే- నక్సలైట్లలోకూడా హృదయమున్న వాళ్లున్నారులెండి - మీ కేదేనా దారి చూపిస్తాడేమో. అదేనా మీరెవరో తెలియకపోతేను! తెలిసిందో, ఠా! తరవాత నన్నడిగి లాభం లేదు. ముందే చెపుతున్నాను.'

'విన్నడగన్లే. ఒకవేళ పార్వతీపురంలో నాకు హృదయమమున్నవాడు దొరక్కపోతే?'

'హృదయం లేవాడు దొరికితే కథ కంచికే! ఠా! అన్నమాట'

'ఉన్నవాడూ లేనివాడూ ఆ వూళ్లో ఎవడూ దొరక్కపోతే ఏవూరు వెళ్లాలయ్యా!

'కురుపామెళ్లండి. భద్రగిరి, పాలకొండ, నీలకంఠాపురం, కాకిలికొండలు, చిరాంకొండలు - అంతా వాళ్ల యిలాకాయేనండీ. దేనికేన, బడిపంతుళ్లు ముఖ్యమండీ!'

ఆయన యీవూళ్ల పేర్లన్నీ వర్ణించుకుని సాధ్యమైనంతగా గ్రామస్తులవేషం వేసుకుని, ముఖ్యంగా కాళ్లకి ఆకుజోళ్లూ, తలకి తలపాగా వేసుకుని పంచె పైకెగకట్టి, తనతోకూడా వచ్చిన పోలీసు జవాన్ని ఖర్చులిచ్చి వెనక్కి పంపించి బయల్దేరారు.

పార్వతీపురం జేరుకునేసరికి కనుచీకటి. పడింది. బడిగా వాడబడుతున్న పెద్ద పూరిగుడిసెని ఆయన సుళువుగానే పోల్చుకో గలిగారు. పక్కనే చిన్న పెంకుటింట్లో చిన్నదీపం కనిపిస్తే వెళ్లి. తలుపు తట్టారు. లోపలనుంచి 'ఎవరు?' అన్నదొక మగగొంతు.

తలుపుతీస్తారా, మీతో మాట్లాడాలి అన్నారు సుబ్బరామయ్యగారు.

తలుపు తియ్యకుండానే లోపల్నుంచి మీ పేరు?' అని ప్రశ్న.

ఆయన కొంత తటపటాయించి తన పేరు సర్వసామాన్యమైన పేరేగదా, ఏ సుబ్బరామయ్యో ఏం తెలుస్తుందని, స్వంత పేరే చెప్పేశారు.

'ఏవూరు?' అని మళ్లీ ప్రశ్న.

'శ్రీకాకుళం' అన్నారాయన.

'ఏం కావాలి?'

'ఈ బళ్లో పనిచేసే పంతులుగా రెక్కడుంటారు?'

'మీది శ్రీకాకుళంకాదు. అసలేవూరో చెప్పండి. అన్నాడు లోపలి మనిషి.

'అసలువూరు విజయవాడ' అని ఆయన మళ్ళీ అబద్ధం చెప్పారు. తనకు శ్రీకాకుళపుయాస లేకపోవడాన్ని లోపలి మనిషి కనిపెట్టేశాడని తెలుసుకుని.

'పంతుల్తో మీకేం పని?'

'పనేమిటో పంతుల్తో చెబుతాను. ఆయన ఉండేచోటు తెలిస్తే చెప్పండి, లేకపోతే ఇంకెక్కడి కేనావెళ్ళి అడుగుతాను' అన్నారు. లోపలి మనిషిని ఇరుకులోపెట్టే ఉద్దేశ్యంతో.

'నేనే పంతుల్ని. ఇప్పుడు చెప్పండి ఏం పనో!'

'మీతో కొంచెం సాయం కావాల్సివొచ్చాను. తలుపుతియ్యండి పంతులుగారూ!' అన్నారాయన సాధ్యమైనంత దీనంగా కంఠస్వరం మార్చి. ఆయన ఎవరితోనూ దీనంగా మాట్లాడి ఎరగరు. ఇప్పడీ బడిపంతులు గుమ్మంలో నిలబడి ఈ క్రొత్త విద్య నేర్వవలసి వచ్చింది కదా అని తనమీద తసు జాలిపడ్డారు కూడాను.

లోపలి మనిషి తలుపుతీసి బయటికి తొంగిచూసి వచ్చిన మనిషి ఒక్కడే వున్నాడని తేల్చుకున్నాక 'లోపలికి రండి' అని ఉత్తరువు జారీచేశాడు. లోపలికి జేరుకోగానే దీపం వత్తి పెద్దదిచేసి సుబ్బరామయ్యగారి ముఖం దగ్గరికి చేర్చి, 'ఈరు జిల్లాబోర్డు ఛైర్మనూ, మినిస్టరూ చేసిన సుబ్బరామయ్యగారు, మీరు నన్నెరుగరుగాని, నేను మిమ్మల్నిదివరకు రెండుమూడుసార్లు చూశాను. ఈ ప్రాంతాల్లో మీరు వొంటరిగా తిరగటం చాలా ప్రమాదకరమని మీకెవరూ చెప్పలేదనుకుండాను' అన్నాడు.

'చెప్పారు. వ్యక్తిగతమైన ప్రమాదం గురించి లెక్కచేసే పరిస్థితికాదు గనకనే ఈ దగ్గరికి వచ్చాను. మీరు నాకు సాయం చెయ్యాలి మేస్టారూ!'

'మీరిక్కడ వుండటం నాక్కూడా ప్రమాదకరం. మీరు నాకెప్పడూ ఉపకారంచేసి యెరగరు. పైగా నేను పదేళ్ల క్రిందట ఉద్యోగంకోసం మీ దగ్గర కొస్తే నాకంటె తక్కువ అర్హతలున్నవాణ్ణి వేసుకున్నారు. మిమ్మల్ని నక్సలైట్ల కెందుకు పట్టియ్యకూడదో చెప్పగలరా?'

'పట్టియ్యకుండా వుండటానికి తగినంత కారణం నేనేమి చెప్పలేను మేస్టారూ. ఆ ప్రమాదం వుందని తెలిసికూడా మిమ్మల్ని వెతుక్కుంటూ వచ్చాను.'

'చాలా ముఖ్యమైన పనే అయివుండాలి'

'అవును, నా కొడుకు రంగారావు నక్సలైట్‌లలో చేరాడని తెలిసింది. వాడి అచూకీ మీరేమైనా ఇయ్యగలరేమేనని ఆశ'

'నేనెలా ఇయ్యగల ననుకున్నారు?'

'మీరంటే మీరేకాదు. బడిపంతులలో ఎవర్నేనా అడిగితే ఫలితం వుంటుందని నాకు తెలిసిన వాడెక్కడుంటాడో తెలిస్తే చెప్పండి.'

'నాకు తెలియదు కాని ఆచోకీ తెలిస్తే ఏం చేద్దామని?'

'రెండు మాటలు మాట్లాడి వెళ్లిపోతాను. వాడికేదేనా అయితే తల్లి బతకదు. నేను బతకను. ఇంటికి రమ్మని బతిమాలుతాను. నా జీవితాన్ని వాడెలాచేస్తే అలా

మార్చుకుంటానని చెప్తాను.'

'మీరు బతకనంత మాత్రాన మా నక్స లైట్ లకేమీ నష్టం లేదు - అని మీ అబ్బాయి అంటేనో?'

'అంటాడు నాకు తెలుసు. కాని వాడి ఆశయాలు నెరవేరటానికి సాయం చేస్తానంటే...'

'మీ వర్గంద్వారా మా ఆశయాలు నెరవేరవని తెలుసుకున్నాకే ఇందులో జేరా నంటాడేమో!'

'అదికూడా అంటాడు. కాని మను షులు హేతువాదమే దృష్టిలో పెట్టుకుని అన్ని నిర్ణయాలూ చేసుకోరని నాకు అనుభవంద్వారా తెలుసు. ఒక కన్నీటి బొట్టు జీవితాల్ని ఆర్చేసిన సంఘటనలు కూడా వున్నాయి. మనుషుల్నందర్నీ వర్గాల మూసల్లోకి ఇరికించేసెయ్యటం అస్తమానం సాధ్యంకాదు మేస్టారూ. ఇదంతా బూర్జువా నల్లమందని మావాడంటాడు. తల్లి కమ్యూ నిస్టే అయినా, మార్క్సిజం వ్యాప్తికోసమే కొడుకు చచ్చిపోయినా, ఏడవటం మానదు. ఆయన తనకు తానే చెప్పుకుంటున్నట్లు చెప్పుకుపోతున్నారు.'

'సుబ్బరామయ్యగారూ, ఈ కన్నీటి బొట్లూ, కొడుకుని పోగొట్టుకున్న తల్లి యేడ్పూ, ఇవన్నీ ప్రపంచకంలో వున్నా యన్న గుర్తింపు, మీ కొడుకు ప్రాణం మీది కొచ్చింది కనక, మీకివాళ కలిగింది' అన్నాడు. అతని ముఖం ఎర్రబడిందని ఆ గ్రుడ్డి వెలుగులోనే తెలుస్తోంది.

'ఆ మాట నిజమే' అని ఆయన వొప్పుకున్నారు.

అతను ఈ మాట వినవట్లే చెప్పుకు పోయాడు.

'సమాజంలో ఆకలి. చిన్నచేపని తినేసే పెద్ద చేపలూ వున్నంతకాలం, కన్నీటిబొట్లూ తప్పవు, తల్లుల కడుపులో చిచ్చూ తప్పదు.'

ఇతనితో వాదన వేసుకోవటంవల్ల ఆయనకి తనపని నెరవేరదేమోనని భయం కలిగింది. అయినా కొంచెం తటాపటా యించి 'అయితే ....కమ్యూనిజంలో చిన్న చేపని పెద్దచేప తినదంటారేమిటి?' అన్నా రాయన బెరుగ్గా.

'ఎందుకు తినదూ? హంగరీ, జకోస్లో వేకియా, టిబెట్టూ, ఇవన్నీ నేనూ పేపర్లలో చదువుతూనే వున్నాను. పెద్ద నాయ కుణ్ణి వ్యతిరేకించిన చిన్న నాయికులు ఐపూ మచ్చాలేకుండా పోవటమూ ఎరుగుదును. సైబీరియాకీ పిచ్చాసుపత్రికీ పంపించబడ్డ మేధావుల సంగతీ యెరుగుదును. అక్కడ

పెద్దచేప మింగిందంటే, చిన్న చేపల ముళ్లూ, పొలుసులూకూడా మిగలవు.. తల్లిచేప పైకి ఏడవటానిక్కూడా జడుస్తుంది.'

'ఆ! అయితే మీరు కమ్యూనిస్టు కాదన్న మాట! ' అన్నారు సుబ్బరామయ్యగారు నోరు వెళ్ళబెట్టి.

'ఇప్పుడు కాదు. అందుకే నేను మీలోనూ కలవను, వీళ్లలోనూ కలవను. సగం చచ్చి ఈ మారుమూల బతుకుతు న్నాను. కొన్ని నిజాలు మాజీ కమ్యూని స్టులకి తెలిసినంత స్పష్టంగా మరొకరికి తెలియవు సుబ్బరామయ్యగారూ కమ్యూని జంలో ఏ దారుణం జరిగినా, ఏమిటిదని వాళ్లనడిగితే, ' ఇవన్నీ తాత్కాలికమైన చిక్కులు' అంటారు. అదే ఇక్కడ జరిగితే 'అది వ్యవస్థలోవున్న వైరుధ్యం, ఈ సమా జాన్ని పాతేస్తాం' అంటాడు. మూఢత్వమూ, దురాశా, సోమరితనం, భయం, ఇవి నశించ నంతకాలమూ వ్యవస్థ ఏదైనప్పటికీ కన్నీళ్లూ, కడుపుచిచ్చులూ తప్పవు. ఇంతోడిదానికి మా సిద్ధాంతమే ప్రపంచకానికి తరణోపా యమని అరుస్తారు కొందరు. మా దేశంలో అంతులేని జనాభావుంది. అందులో సగం మంది మూడో ప్రపంచయుద్ధంలో చచ్చినా, వాళ్ల యెముకలమీద మిగతా సగంమంది తోనూ నవసమాజం సృష్టిస్తామని కొందరు అరుస్తారు. వాళ్లమాట చెల్లితే, అసలు జరిగేది సగంమందికి చావు, సగం మందికి సంకెళ్లూను. పాత మూఢనమ్మకాల స్థానే కొత్త మూఢ నమ్మకాలు సృష్టిస్తారు రక్త పిపాసులు. ఎటొచ్చీ అధికార దాహంలో వాళ్లకి మీరు మీకు వాళ్లూ తీసిపోరు, మధ్యలో చచ్చేది మీ అబ్బాయి లాంటివాళ్లు, రాబోయే నవసమాజానికి పునాదులుగా వాళ్ల ఎముకలు పనికొస్తాయి....'

అతను ఇంకా చెప్పబోతున్నాడు. కాని సుబ్బరామయ్యగారు ఒక్కసారి అతని పక్కకి దూకారు : 'అంతమాటనకండి. మా అబ్బాయి అమాయకుడు వాడికేమి తెలి యదు. వాడు అమాయకుడు. తెలియక దారితప్పాడు. వాడు అమాయకుడు....' అని అన్నమాటే అనటం ప్రారంభించారు - తన కొడుక్కి ఆ పెద్దమనిషి మరణశిక్ష విధిస్తు న్నట్లుగా!

అతను కొంచెం శాంతించి 'లేదు లెండి, మీ అబ్బాయంటే మీ అబ్బాయే కాదు.. ఆ వయసులో వాళ్లకి ఆవేశం ఎక్కువ, ఆలోచన తక్కువ. ఈ సమా జంలో జరుగుతున్న అన్యాయాలూ, అక్ర మాలూ ముఖ్యంగా ఒక వంక ఆకలీ మరొక వంక అతిమింగుడూ వాళ్లకి కడుపుమంట కలిగిస్తున్నాయి. దీన్ని పీకేస్తామని బయల్దే రారు. మరో సమాజం చూడనివాళ్లకి దగ్గర కొండలు గరుకు. ఆ గరుకులు కొన్ని చదునుచేస్తే చాలదూ!'

ఆయన ఆందోళన కొంచెం అణుచు కుని 'ఇంతకీ మీ పేరేమిటి మేస్టారూ?' అన్నారు.

'నా పేరేదయితే యేంగాని, మీకు సాయం చెయ్యటానికి ప్రయత్నించటంవల్ల నాకు రెండు విధాల నష్టం. ఇటు పోలీసు లకి నాకు నక్సలైట్లతో సంబంధం వుందని అనుమానం కలుగుతుంది. అటు నక్సలైట్లకి నేను పోలీసు ఏజంటునేమోనని అనుమానం కలుగుతుంది. మీరు వెంటనే ఇక్కణ్ణించి వెళ్లిపోతే మంచిది' అన్నాడతను.

'మీకు ప్రమాదం కల్పించటం నామ తంకాదు. నేను వెంటనే ఇంకెక్కడికైనా వెళ్లి రాత్రి గడుపుతాను. మీకు పోలీసు ల్నుంచేమీ ప్రమాదం లేకుండా నేను పూచీ

పడతాను. నాకు సాయం చెయ్యటానికి మీరే సరైన మనిషిలా కనిపిస్తున్నారు. డబ్బెంతైనా ఖర్చు పెట్టడానికి సిద్ధం.'

'డబ్బుతో కొనరాని వస్తువులు ఇంకా కొన్ని ఉన్నాయని మీకెప్పటికీ నమ్మకం కల్గదు. సుబ్బరామయ్యగారూ.' అన్నాడు పంతులుగారు కటువుగా. అయితే రంగా రావు సంగతి వాకబుచేసి చెబుతానని మాత్రం వొప్పుకున్నాడు. అక్కడికి దగ్గర్లో అప్పలసామి కొట్లో రాత్రి వుండటానికి చోటు దొరుకుతుందని పంపించాడు. 'రేపు సాయంత్రం నాలుగ్గంటలకి బడి వొదుల్తాము. ఆ టైముకి నేనేవొచ్చి మిమ్మల్ని కలుసుకుని ఏ మాటా చెప్తాను' అన్నాడు.

తెల్లవారగానే అప్పలసామి టీ తెచ్చి ఇచ్చాడు. ఆయన ఏం పనిమీద అక్కడికి వచ్చారో కూపీ తియ్యటానికి ప్రయత్నించాడు. చింతపండు వర్తకం పెడదామని సరుకు విషయం ఆరా తియ్యటానికి వచ్చానన్నారాయన. అప్పలసామి నవ్వి 'చింతపండుకిది సీజనుకాదు బాబూ, మీకీ యవ్వారం సంగతి బొత్తిగా తెలీదునాగుంది' అన్నాడు మర్యాదగా. ఆయన చిరునవ్వు నవ్వి ఊరుకున్నారు.

ఇంతలో రెండు పోలీసు జీపులు అప్పలసామి కొట్టుముందు ఆగాయి. అందులో ఒక జవాను చేతులకీ కాళ్లకీ గాయాల కట్లతో మూలుగుతూ పడివున్నాడు. అప్పలసామి వాళ్లకి నీళ్లూ, టీ, సరఫరా చేశాడు.

'రేత్తిరికి కురుపాం దెగ్గిర పైరింగైపోనాదంట బాబూ. పోలీసోడిమీద బాంబేసినారు. ఇద్దరు సచ్చారు.

'ఎవరిద్దరు చచ్చారు?' అన్నారు సుబ్బరామయ్యగారు ఉలిక్కిపడి.

'ఆలే, నక్సలైట్లు' అన్నాడు అప్పలసామి. ఇంతలో మరొక పోలీసు జీపుకూడా వచ్చి అక్కడ ఆగింది. సుబ్బరామయ్యగారు లేచి నిలబడి జీపులోకి తొంగి చూశారు. గుడ్డకప్పిన రెండు శవాలు అందులో వున్నాయి.

వెంటనే ఆయన ముందు జీపులో వున్న పోలీసు అధికారి దగ్గరికి వెళ్లి 'ఆఫీసరుగారూ, చచ్చిపోయిన వాళ్ళేర్లు తెలిశాయా?' అన్నారు.

'వెళ్లవయ్యా, నీకెందుకు?'అన్నాడు అధికారి చిరాగ్గా. అతను చాలా ఆందోళనలో ఉన్నాడని తెలుస్తూనేవుంది. కాని మరొకసారి సుబ్బరామయ్యగార్ని తేరిపారజూసి, జీపులోనుంచి కిందికురికి, 'నమస్కారం సార్, మీరెందు కొచ్చారిక్కడికి?' అన్నాడు.

ఆయన తనను బయట పెట్టవద్దని సంజ్ఞచేసి 'ఎవరు చచ్చిపోయారు?' అన్నారు టూకీగా.

'ఇంకా పేర్లు తెలియులేదండీ. ఎవళో కొత్త కుర్రాళ్లు' అని తిన్నగా శవాలున్న జీపుదగ్గరికి దారితీశాడు పోలీసు అధికారి.

సుబ్బరామయ్యగారి గుండెలు అప్పటికే వేగంగా కొట్టుకుంటున్నాయి. కొత్త కుర్రాళ్లనగానే గుండె వేగం మరికొంచెం హెచ్చింది. కాళ్లు పట్టు తప్పేంతగా వణకటం ప్రారంభించాయి. ఒక శవంమీద కప్పిన గుడ్డ ఆయనే స్థిరత్వం కోల్పోయిన చేత్తో లాగి చూశారు. అది తన కొడుకు శవంకాదని తెలియగానే గట్టిగా నిట్టూర్చారు.

పోలీసాఫీసరు రెండోశవం ముఖం మీద కప్పుతొలగించేసరికి ఆయన నాలుక పిడచకట్టుకుపోయింది. చావులోకూడా కోపం చిందిస్తూన్న ఆ లేత ముఖం రంగారావుది.

'రంగా!' అని ఒక్క అరుపు అరిచారాయన - తన పిలుపువల్ల కొడుకు లేచి కూర్చుంటాడన్నంత ఆత్రంతో.

'ఎవరండి? శవాన్ని మీరు ఐడెంటిఫై చెయ్యగలరా?' అన్నాడు పోలీసు ఉద్యోగి.
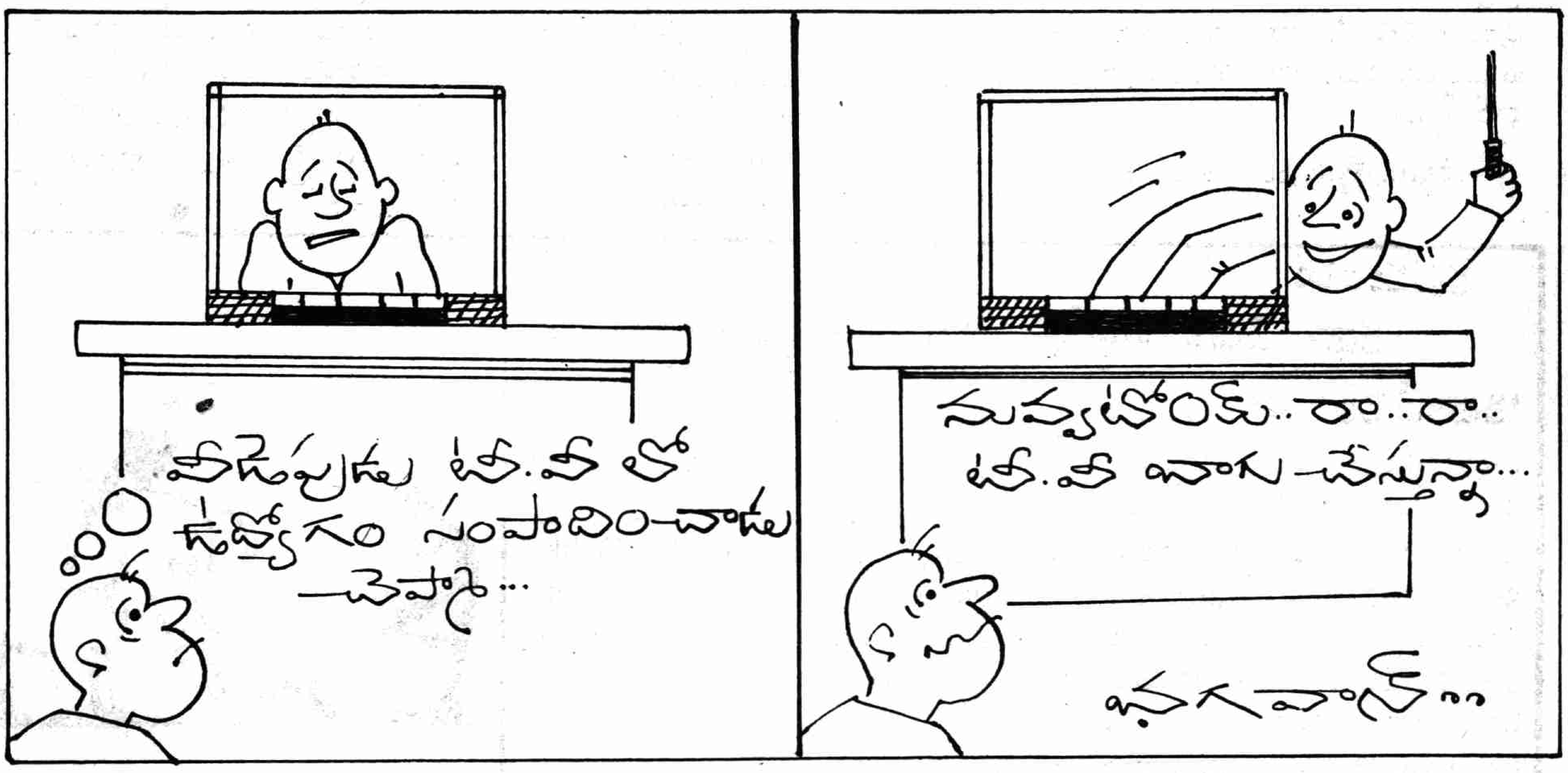
పోలీసువారి శవాల గుర్తింపు సమస్యలు తీర్చే పరిస్థితిలో లేరు సుబ్బరామయ్యగారు. రెండు నిమిషాల తరవాత, 'వృద్ధాప్యంలో ఈ చేతకాని నాన్నకి పనికిరాని పాఠం నేర్పావురా, రంగా!' అని సన్నటి మూలుగ లాంటి ధ్వని వినబడింది ఆయననోట. 'నువ్వే పాఠం నేర్చుకున్నావో కాని రంగా, ఆ పాఠం నీకూ పనికిరాలేదు' అని శవంమీద పడి గొల్లుమన్నారు సుబ్బరామయ్యగారు. ●